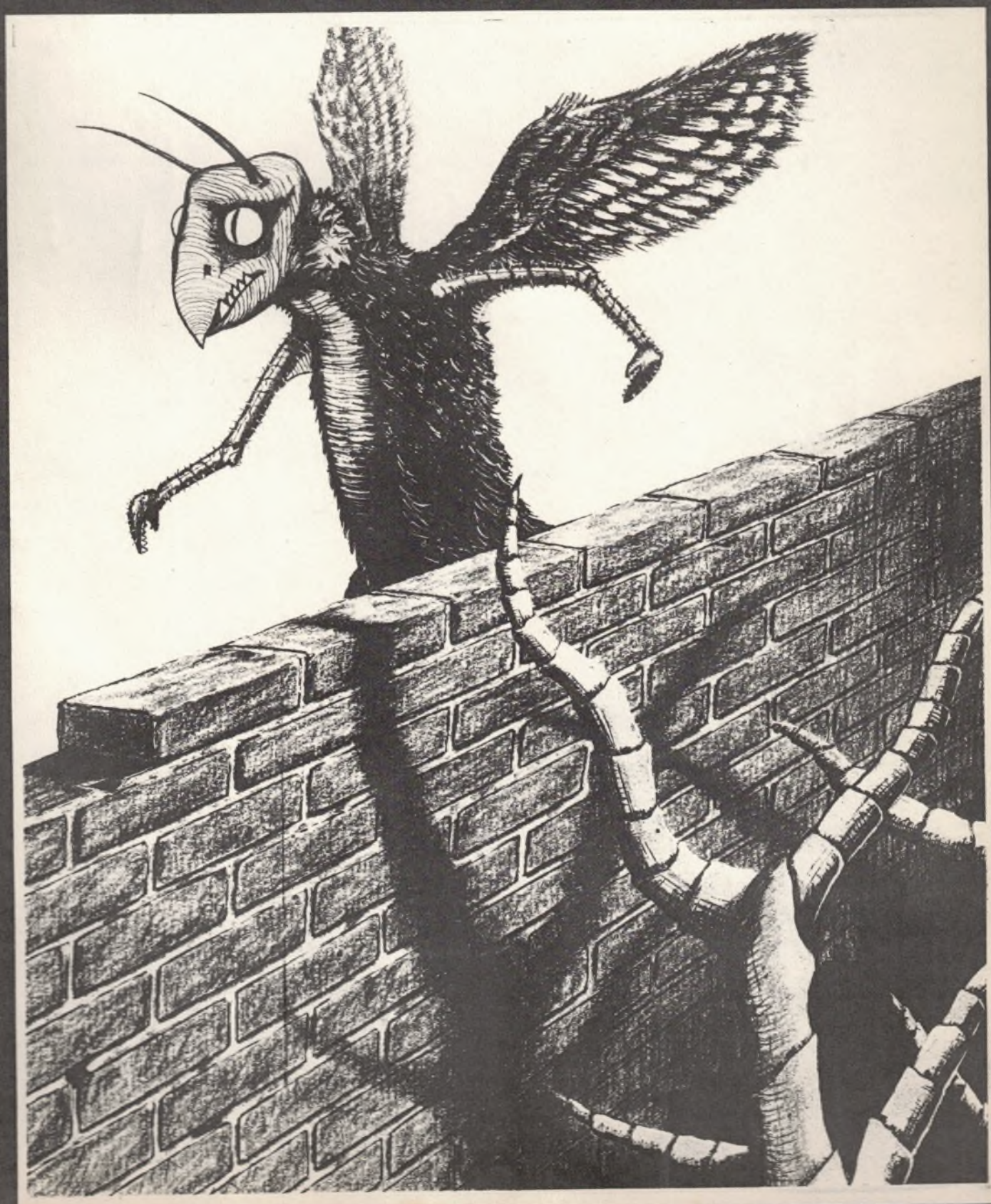
3

LASER

LASER

fanzin SFK Laser Čelákovice 1986 - číslo 3

Obsah:

str. 1	-	Obsah
str. 2	-	Marek Oramus - Tlatocetl/dokončení/
str.13	-	Václav Kajdoš - Výhledy a autoři
str.15	-	Peter Stoler - Spisovatel nebo vědec?
str.18	-	Isaac Asimov - Nečekané vítězství
str.28	-	Ze světa filmu - Tajemná bouře nad Pacifikem
str.32	-	A.C.Clarke - 2010-Odysea 2 / 3.pokračování/

V příštím čísle najdete:

mimo jiné povídku Marka Baranieckeho
Randalla Garette
pokračování románu A.C.Clarka
a další

Určeno jen pro vnitřní potřebu SFK Laser Čelákovice
Toto číslo neprošlo jazykovou úpravou.
Náklad: 170 kusů
Uzávěrka: 8.9. 1986
Adresa redakce: Tomáš Jirkovský, Obránců míru 942
413 01 Roudnice n,L

Marek ORAMUS

TLATOCETL

/dokončení z minulého čísla/

V. Kabinet byl zařízen skromně: jen eben a slonová kost. Dva muži středních let zasedli proti sobě v křeslech. Kromě nich v místnosti nikdo nebyl. Ransome Moneyard, americký multimilionář, kterému patřil kabinet, a taky celý mrakodrap, držel v rukou prázdnou fajfku a klepal s ní do otevřené dlaně.

"Ta prokletá mlha," povzdechl si host Moneyarda. "Co žiji, neviděk jsem nic podobného. Málem jsem se zpozdil."

Setkání bylo pokračování jiného, konaného před dvěma týdny. Stejné scenérie a stejná křesla. Jen na nízkém stolku mezi nimi ležel navíc balíček ovinutý šňůrou.

"Pane profesore," obrátil se Moneyard k hostu,"více méně před měsícem jsem se odhodlal k dost nerozvážnému kroku: za značnou sumu jsem koupil tento artikl," mávl rukou směrem k balíčku,"aniž jsem cokoliv věděl o jeho původu a vlastnostech. Rozhodl jsem se vás požádat o radu a dokonce o spolupráci při objasnění té, pro mě neřešitelné,záhady, a taky - nepopírám - pod vlivem názorů části tisku... Čtete noviny?"

"Málo," zabručel host. Vypadal na člověka pohybujícího se v jiném rozměru a vracejícího se na zemský povrch s krajní nechutí.

"Nicméně se jistě domýšlíte, co mám na mysli..."

"Něco se mi doneslo," přerušil ho profesor.

"Fajn. V podstatě mám na vás jen jednu prosbu: chtěl bych se dozvědět, co to je."

Profesor na něho blýskl pohledem zpod hustého obočí a holá kůže na jeho lebce se svráštila. Napřáhl ruku, jakoby chtěl předmět sebrat, ale rozmyslel si to a padl zpět do křesla.

"Nezáří," konstatoval. "Jestli neměte nic proti tomu, chtěl bych ho prohlédnout u sebe. Má to název?"

"Taltocetl.... nebo něco v tom smyslu," řekl nejistě Moneyard. "S čímse vám to spojuje?"

"S Popocatepetlem ," řekl profesor vážně.

"Co to je?"

"Vulkán v Jižním Mexiku. Činný. Co víte o tom předmětu?"

"Ve skutečnosti nic. Jen to, že se ke me pravděpodobně dostal přes prostředníky, kteří vyhnali cenu."

"Dotýkal se ho někdo?"

"No... všichni jsme to měli v rukou. Ale, chápejte, před uzavřením transakce mojí lidé provedli bakteriologické testy, zkoumali radioaktivitu a složení povrchu. Ujistili mě, že vlastníkovi tlatocetla nic nehrozí... Zboží bylo označeno jako velmi bezpečné."

Z profesora se vydral podivný zvuk - jakoby zakašlal mrož.

"Granát," řekl,"se někomu nezasvěcenému taky může zdát bezpečný. Kovové koule s držátkem, solidní skořépka. Nezáří a je sterilně čistý. A přece dokáže roztrhat důvěřivého sběratele na kusy."

"Myslíte, že... " začal Moneyard.

"Nikdo neví, kde se nachází jeho pojistka. Ani co jí je." Rozbalil papír. "Nesloží přece jako ozdoba, že?" Dotkl se lehce povrchu tlatocetla v několika různých místech. "Přijímá teplotu okolí. Je to celé?"

"Navíc jsem dostal dvě kočky... vlastně s nimi všechno začalo." Sáhl do kapsy a postavil figurky na stůl.

"Zjistilo se, že ve fázi aktivity tlatocetla svítí zvířátkům oči." Profesor přesunul rozhodným pohybem sošky na svou stranu. Vzal jednu z nich a delší dobu si ji prohlížel.

"Doma jsou všichni zdrávi?" zeptal se.

"Ano,díky," rozzářil se Monyeard, ale hned pohasl.

"Rád to prozkoumám," řekl fyzik hluboko oddechujíc. "Za dva dny mi pošlete ty exempláře do laboratoře. Spolu s doprovodem...tři lidé budou stačit. Ať si vezmou zbraně. Během té doby si rozmyslím, čím to rozlousknu a pošlu vám smlouvu."

"Smlouvu?" podivil se Moneyard. "A proč?"

"Za těžké peníze jste dostal nejen geometrické těleso nebo kilogram hmoty, ale i jeho vlastnosti. A metody, které využívá fyzika mohou tlatocetlovi vzít jeho schopnosti, mohou je zesílit nebo oslabit. Vždy je tu takové riziko. Ve smlouvě budou popsány hranice, kam až se může jít, aby zkoušky neměly ničivý charakter. Budou tam popsány taky tak příjemné věci jako honorář. Nebo je ten předmět pojištěn?"

"Z těch firem, na které jsem se obrátil, se toho žádné nechtěla ujmout. Málo údajů, aby se dala reálně ocenit možnost ohrožení. Na druhé straně jsem neroztruboval do světa, že právě já jsem ho koupil."

"Rozumím," řekl profesor, než vstal. "Zatím nashledanou. Vzpomenete-li si na něco důležitého, spojte se se mnou prosím."

"A já vás žádám o diskrétnost. Nechtěl bych, aby..."

"To se rozumí samo sebou. Slibuji. Nikdo, kromě vás a mě, nebude nic vědět."

A teď seděli znovu proti sobě. Nesnesitelné mlčení se protahovalo.

"Kde seteď nachází ta věc?" ozval se konečně profesor.

"Na bezpečném místě. V sejfu. Šifru znám jen já."

"V podstatě přicházím s prázdnou," začal odvážně fyzik. "Musím taky hned na začátku přiznat, že jsem úplně nedodržel podmínky smlouvy... trochu z ohledu na vlastní bezpečnost. Ale popořádku: zkoumal jsem vliv tlatocetla na různá pole a fyzikální systémy. Je úplně nulový - v době, kdy se nachází v mrtvé fázi. Ale jeho vyvedení z této fáze je spojeno s osobním rizikem. Musel jsem je podstoupit, abych se něco dozvěděl, a protože jsem zároveň nechtěl riskovat příliš, přibral jsem společníka."

"Mohl jste se přinejmenším zeptat na souhlas," řekl Moneyard s lehkou výčitkou v hlase.

"Ne. Měl jsem příliš málo času na konzultaci. Slyšel jste o Theu Rovaniemi?"

"To je ten..."

"Ano. On sám. Známe se ještě ze studií. Představte si - Rovaniemi a fyzika. Dva poly, dva světy. Pak se naše cesty rozešly... odešel v polovině třetího ročníku. V tom období u sebe odkryl ty schopnosti, snažil se je uvést do souladu s fyzikou, žil v obrovských rozporech. Nakonec učinil chlapské rozhodnutí," zmlkl, jakoby uvažoval kam míří. "Štěstí bylo, že právě teď pobýval v těchto místech a rozhodl se mě navštívit. Vyjímečný souhr náhod, ne? Krátce jsem váhal, ale nakonec jsem se rozhodl ho do věci zasvětit. Ale nejdříve, co jsem udělal sám. V mrtvé fázi je tlatocetl kus hmoty zformované tak, jak ho znáte, spíše stejnorodý, který nevede proud ani po povrchu, ani v objemu. Přesně řečeno, vzácný plyn. Zato v aktivní fázi..." poprvé se usmál. "Proč jste mi zatajil, že kroucení tlatocetlem hrozí, mírně řečeno, nervovým šokem."

"Po pravdě sám nevím," ospravedlňoval se Moneyard.

"Řekněme, že jsem se to dozvěděl z novin. Novináři se mohou přetrhnout, aby se dozvěděli jméno majitele. Ostatně - není proč dělat t tajnosti: varoval mě Rovaniemi. Zpočátku nechtěl nic slyšet o své účasti v té aféře, divil se mému [illegible]... nakonec přiznal, že jeho návštěva u mě [illegible] náhody. Prostě cítil vnitřní nutkání - a přišel. Doufal, že se na problém podívá, a od toho okamžiku jsem ho musel naopak zadržovat. Byl jak urvaný ze řetězu. Než uviděl tla-

tocetla na vlastní oči, dost o něm věděl. Rozhodli jsme se, že začneme pracovat hned, jak zakončím své bádání."

Pořádně se napil z pohárku, který stál před ním.

"Za tím účelem jsem musel zůstat s tlatocetlem sám...snad víte, že v přítomnosti svědků nikdy nedochází k fázi oživení? Dobré věci pijete," lokl si znovu z poháru a Moneyard hbitě doplnil hladinu tekutiny. "Proto neexistují věrohodné zprávy z jednotlivých seancí, když tak spekulace. Rovaniemi seděl za dveřmi a já se pokoušel kroutit. Ale on nejspíš vycítil, že se ho snažím doběhnout - a spal. Začínali jsme několikrát, nakonec Rovaniemi oznámil, že se vrací do hotelu. Já jsem se rozhodl nevzdat se. Podařilo se to, pane Moneyarde," řekl hlasem, ve kterém nebylo ani stopy po uspokojení. "Zapojil jsem aparaturu a registrátory a dal jsem se do práce. Děj se co děj, myslel jsem si. Buď anebo. Nenaskočil hned. Ale když už se na něm objevila světla a mihotání, věděl jsem, že se pohl. Postupně moje vůle sláblaroztopil ji jako vosk, nakonec mě ovládl úplně. Ruce se mi samovolně pohybovaly, díval jsem se s hrůzou, co vyvádějí, úplně na mě nezávislé. Ztratil jsem nad nimi vládu. Přestal jsem jim rozkazovat. Současně jsem podléhal divným stavům mysli, neznám pocity po drogách, ale alkohol takové stavy nevyvolává. Zachránil mě - neuhodnete! - Rovaniemi. Po deseti minutách jízdy dospěl k závěru, že mě opustil ukvapeně a rozhodl se vrátit. Ucítil nebezpečí. Nemusím snad dodávat, že přišel v poslední chvíli. Po přerušené seanci jsem se dostal do takové deprese, že jsem chtěl vyskočit z okna."

Hodil na stolek plastikové desky s archy papíru, které měkce pleskly o desku.

"To je mé expertíza. Tu to máte nahrané na krystalu," položil na desky malou krabičku. "Tlatocetl má schopnost narušit všechna známé pole: magnetické, elektrické, gravitační, jaderné. Působení na posledně jmenované pole opírám o silné indicie; konečné potvrzení by vyžadovalo dost jemné experimenty. Ze stejného důvodu jsem nezkoumal vliv na elementární částice. Nesporně má tlatocetl vliv taky na fyziologické systémy člověka. Slyšel jste někdy o hypnoglifech?"

Moneyard neslyšel.

"Jsou to předměty mající schopnost hypnotizovat dotykem. Tlatocetl patří do této kategorie. Nicméně v průběhu experimentu došlo k divné události. Na poličce vedle stolu ležel balíček karet. Víte, někdy si rád vykládám pasians. Podívejte se," vytáhl z kapsy karty a začal je rozkládat před Moneyardem. "Prosím."

Červené srdce herců a kosočtverce kár byly černé jako uhel. Kříže a piky se zdály nezměněné.

"Tu mám balíček ze stejné dílny, dokonce stejné série," hovořil fyzik a kladl pod první řadu karet následující. "Prosím, porovnejte."Moneyard se poslušně sklonil nad sadou karet.

"At do toho," vybreptal. "Profesore, jestli je to vtip... "zarazil se a nedokončil. "Moc se omlouvám." Znovu se schýlil nad kartami.

"Tady například," fyzik poklepal nehtem na černou karovou devítku, "byla šestka."

"Jak to víte?"

"Mám teď dvě devítky a ani jednu šestku. Na této je jenom šest kár a na skutečné - devět. A rysy postav....Prosím, podívejte se pořádně. Je v nich něco ptačího, že?"

"Ten kluk jakoby měl křídla!" užasl Moneyard.

"Ukažte. Skutečně. Že jsem si toho nevšiml dříve. Zdálo se mi, že to plášť se tak nařasil."

"Jak si to vysvětlujete?" zeptal se tiše Moneyard. "Musí být přece nějaké logické zdůvodnění!"

"Nijak," odpověděl klidně fyzik. "Moje role skončila. Nejsem jasnovidcem." Podíval se na hodinky. "Rovaniemi sem právě míří. Dovolil jsem si ho k vám pozvat."

Moneyard pokývl souhlasně hlavou. "Ale přece," začal a myslel tím nejspíše změny ve tvaru karet, "musí být nějaké logické vysvětlení! On - to je příšerné... on deformuje skutečnost!"

"To jste řekl vy, ne já," konstatoval vážně fyzik. V jeho chování se objevil nepřirozený chlad. "Chtěl jsem to před vámi utajit, než získám úplnou jistotu, ale po uvážení jsem se rozhodl, že bych vám tím neposloužil. Vám..." ztišil hlas,"vaší rodině, a možná dokonce lidstvu?"

"Co máte na mysli?"

"Předpokládejme, že máte pravdu. Ano, deformuje to realitu. Mění jisté její elementy podle daného klíče. Naskýtá se otázka po dosahu těchto operací, a taky jejich cílech. Chápete teď, proč se mi příchod a spolupráce Rovanieho tak moc hodila, ba byla přímo nezbytná. Měli jsme štěstí, že největší pozemský jasnovidec zavítal do našeho kraje.

"Řekl vám už něco?"

"Ně. Vím jen to, co i vy. Zamkl se s tlatocetlem v temném, úplně akusticky izolovaném pokoji. Vyšel po několika hodinách - úplně roztřesený. Ještě nikdy jsem ho neviděl v takovém stavu. Požádel mě o dvacet čtyři hodin na přemýšlení. Tento termín uplynul přibližně před hodinou."

Ransome Moneyard zamyšleně přerovnával karty.

"Zkusme uspořádat naše vědomosti," navrhl fyzik a měl při tom bojovný výraz. "Hodinový mechanismus tlatocetla, který jsem spustil, byl zablokován příchodem Rovaniemiho. Dobře, Navíc jste ho zamkl do sejfu. Následkem těchto kroků zůstala určité sekvence jeho záměrů nedokončená. Víme, že si nedokáže poradit bez spolupráce s člověkem. A s krysou." zamyslel se, "bylo by třeba zkusit, jestli pro jeho odjištění stačí živá bytost, nebo je navíc vyžadována i inteligence."

"Mluvíte o něm jako o jevu obdařeném osobností," poznamenal Moneyard.

"Cože? Ach tak. Když hrajete partii šachů s počítačem, vidíte někde za stěnou - ukrytou uprostřed spojů, monitorů, elektronických prvků - inteligenci. Člověk se nedokáže zbavit sklonu k antropomorfizaci - kdekoliv se vyskytující rozum spojuje ihned s osobností. Takové je naše dědičné zatížení," povzdechl si.

"Ale při šachu přinejmenším víme, kam protivník míří,"

"Právě. Naše situace je mnohem horší: nacházíme se na dně hluboké studny. Díváme se nahoru - v nebetyčné výšce září jako hvězda ústí studny. Jak se tam dostat? Lidstvo již tolikrát dostalo přes hubu pro nedostatek skromnosti, tolikrát bylo ztrestáno - bezvýsledně... Nejen neznáme jeho cíl, ale ani průběh jeho snažení. Kdo ví, na kolik tahů ném připravuje mat. Byl jeho cíl stejný hned na počátku, nebo se měnil v čase? Spíš to druhé," odpověděl si okamžitě. "Musí si být sebou jistý, když se rozhodl zavítat do samého středu nepřátelského tábora."

"Proč od počátku předpokládéte jeho nepřátelství?" zeptal se Moneyard."Možné se nám ve skutečnosti snaží pomoci?" Vzal ze stolu expertizu a zvolna ji listoval. "Neproniknutelný pro rentgenovo a gamma záření?" podivil se. "Odráží celé spektrum? Pohlcuje?"

"Viděl jste už něco takového?" vyskočil profesor z místa. "Stoprocentní pohlcení! Pomoc, říkáte. Proti naší vůli? Nezapomínejme, že tlatocetl je jen nástrojem. Nepředstavitelně dokonalým, ale - nástrojem. To mimo jiné znamená, že s ním není možno diskutovat, Nemůže taky mít pochybnosti povahy...hm, etické. Byl sestrojen, aby vykonával příkazy. Realizoval program. Byl účinný. Všechno co oslabuje jeho výkon musí být eliminováno nebo zamítnuto. Teď to nejhorší: od okamžiku, kdy jsem - nebo se mi zdálo, že jsem pochopil - nedá mi spát jedna otázka. Jak je to s energií?"

Kulaté oči Moneyarda se na profesora zahleděly s upřímným údivem.

"Odkud čerpá energii k těm gigantickým změnám okolí? Přece ne ze záření, které se mu podaří zachytit! Možná, že využívá nějakým důvtipným způsobem rozmanité formy okolní energie. Odhaluje je,způsobuje jejich uvolnění...V každém případě porušuje když ne zákon zachování energie, tak nejméně zásadu entropie..."

"Ransome," ozval se interkom hlasem sekretářky, "přišel pan Rovaniemi. Nebyl ohlášen. Moment... tvrdí, že jde o věc nejvyšší světové důležitosti," v mechanicky změněném hlase se ozýval záblesk ironie.

"Sally, zapoměl jsem vás informovat. Samozřejmě, ať hned vejde. Aha, odvolej všechna dnešní setkání. Pro nikoho tu nejsem," díval se na profesora, jakoby u něho hledal souhlas. Vstal a několika rozhodnými kroky přešel ke dveřím.

Theo Rovaniemi byl bystrý, mírně oplešatělý blondýn, v jehož tváři nebylo nic zvláštního. V každém případě nic, co by Moneyard očekával u člověka zabývajícího se jasnovidectvím. Vítal příchozího s přehnanou zdvořilostí, snažíc se zahladit netaktnost, které nestačil zabránit.

Rovaniemi položil na stolek nevelkou aktovku a zabořil se do křesla. Než si s ním Moneyard stačil dohodnout druh pití, ukázal na stojící láhev a řekl krátce:

"Může být." A pozorujíc počínání Moneyarda se skleničkami dodal: "Kde ted je?"

"Na bezpečném místě." Moneyard se nedokázal ubránit úsměvu a podíval se spiklenecky na profesora. Fyzik seděl vystrašený.

"Žádné místo není dostatečně bezpečné, pane Moneyarde," řekl Rovaniemi s přesvědčením.

"Chápu vaše obavy, pánové, ale nesdílím je. Tentokrát jsem ho uzavřel navždy. Nu, za úspěšné zakončení aféry tlatocetl," milionář pozvedl skleničku.

Vypili. Rovaniemi pokývl hlavou. "Kéž by Bůh chtěl zabránit neštěstí."

"Věříte v Boha?"

"Překvapuje vás to?"

Moneyard se zamyslel. "Ani nevím... vlastně ne."

"Bohužel, nemám pro vás moc dobré zprávy," řekl s povzdechem nově příchozí. "Od čeho začít...Pamatujete si možná na Rubikovu kostku? Důvtipná hračka, složená z pohyblivých kostek, umožnující složit několik miliard barevných obrazců. Představte si něco lepšího: superstěn, ve kterém počet kombinací dosahuje prakticky nekonečna. Ale to je méně důležitý aspekt, kvantitativní. Senzace spočívá v tom, že každé kombinaci - v pevně daném uzavřeném okolí - odpovídá definované seskupení lelementů tvořících to, co nazýváme realitou. Řečeno obrazně, každé barevné mozaice je přiřazen nějaký svět."

"Neskutečné!" zděsil se profesor. "Realita jako funkce permutací tlatocetla!"

"Ano. Přirozeně podoba přístroje je čistě věcí dohody, stejně jako způsob "ukazování" přes něj právě generovaného tahu. Může být sdělován vizuálně, akusticky a tak dále - nebo nebýt ukazován vůbec. V každém případě vlastník vylepšené verze Rubikovy kostky disponuje přístrojem pro vyvolání libovolných změn ve světě, který ho obklopuje."

"Pod podmínkou, že zná funkci," zapojil se profesor. "Čili závislost mezi souborem permutací a změnami, které způsobují," vysvětlil na tázavý pohled Moneyarda.

"Připustmě," pokračoval hbst," že konstruktéři vybavili přístroj nejen schopností realizování libovolně velkých změn, ale i jejich ocenění - a projektování nových. Jinými slovy, průběh těchto změn přestává být náhodný, a stává se vtělením logického plánu. Následující změny umocnují předchozí, skládající se v tendence... a tak máme

před sebou neobvyklé spojení počítače - geniálního programátora - se stejně geniálním tvůrcem. Rubikovu kostku sedmdesáté sedmé generace, neboli tlatocetl."

Moneyard si hluboce oddechl. "Dobře," řekl. "Připusťme, že je to právě tak. Odkud se však vzaly jeho zázračné schopnosti?"

"Odnikud," odpověděl mírně vzrušeným hlasem jasnovidec. "Byly mu dány. Vdechnuty jeho tvůrci, kýmkoliv oni byli. Můžeme vám jen gratulovat. Stal jste se vlastníkem nejnebezpečnějšího předmětu v tomhle koutu Vesmíru. K čemu jej použijete?"

"Vlastně, nepřemýšlel jsem o tom..." začal milionář.

"Zapoměl jsem připomenout, že tlatocetl samotný je slabší než mravenec a stejně bezduchý jako kilogram surového železa. Aby ožil a rozvinul, podporuje podporu mu podřízeného intelektu. Věnujte pozornost tomuto detailu: podřízeného. O žádném partnerství se nedá mluvit."

Moneyard mlčky vážil jeho slova.

"Omlouvám se za svou dotěrnost, ale chtěl bych se zeptat... jaká je možnost chyby ve vašem rozboru?"

"Nu což, člověk je omylný," rozložil jasnovidec ruce. "Ano, někdy se mýlím. Ale většinou mám pravdu."

"Nemusí vás to dělat šťastným."

"Ano. Nemusí ... a nedělá."

"V pořádku," vzpamatoval se Moneyard, "sama skutečnost, že jste rozšifroval jeho podstatu a určení, stačí, abychom vaši pomoc uznali za neocenitelnou. Ale před titány se staví úkoly úměrné jejich titánským silám. Dovolíte mi tedy, zeptat se, odkud se, odkud se to vzalo."

"Mluvil jsi o výzkumu v temném pokoji?" zeptal se Rovaniemi fyzika, který jen kývl hlavou a zabořil se hlouběji do křesla, jakoby pro zvýraznění své zbytečnosti. "Donutil jsem ho," v hlase jasnovidce zazněl skrývaný triumf. "A neptejte se za jakou cenu. Uviděl jsem planetu, kde vládne vlhkost a bílý hustý opar kazí průzračnost povětří," hodil rychlým pohledem na tabuli velkého okna. "Viděl jsem vchod do podzemí a kamené místnosti vyplněné hroby vládců té planety...zároveň tvůrců tlatocetla. Ve světle toho, co víme, není těžké spojit ten obraz s Miradorem.

"Tak, pochopil jsem tě," potvrdil Moneyard. "Otázka poslední a nejtěžší: co chce?"

Místo odpovědi sáhl Rovaniemi do aktovky, se kterou přišel. Převrátil přitom skleničku a několik kapek alkoholu postříkalo povrch stolku. Přichrádky aktovky potažené červeným sametem obsahovaly jediný barevný, lesknoucí se časopis.

"Znáte jej?"

Moneyard zavrtěl hlavou. Jediným pohybem ruky otevřel jasnovidec časopis na plánovaném místě. Zahleděli se na schéma, které tam bylo zobrazeno.

"Lodí, která se před sedmi měsíci vrátila z okolí Miradoru, bylo plavidlo s názvem "Ritornell".To je plán jeho obytné části.Od této tlusté čáry vlevo se táhnou skladiště. Napravo jsou kabiny; jména uvnitř obdélníků označují jejich obyvatele. A tak popořádku: Sliwa, Yonyer, Moiceanu a od tohoto místa ve dvou řadách ostatní.Přibližně to odpovídá pořadí, v jakém umírali. Z textu se dovídáme," obrátil několik stránek, jakoby chtěl zkontrolovat jméno autora, "že objevitelem a prvním vlastníkem tlatocetla byl Yonyer. A zároveň první oběti."

"Vypadá to, že z kabiny Yonyera se činitel X, způsobující smrt šířil stále dál," poznamenal fyzik.

"Správně. Říká vám něco," obrátil se jasnovidec na Moneyarda, " jméno Vahvatil? Vaši dodavatelé využili jeho jména zcela bezdůvodně. Zemřel sice jako poslední z posádky "Ritornella", nicméně v době průběhu transakce byl už dávno mrtev."

"Ten chlapík prodává takové fantazie?" užasl Moneyard.

"Vymyslel si opravdu jen trochu. Je jasné, že policie pokračuje v intenzivním pátrání - tak se to formuluje ve zprávách? - ale dokud majitelé miradorských památek solidárně mlčí, nikdo tu věc nerozlouskne. V době seance v temnotě se mi podařilo proniknout k osudu tlatocetla. Po smrti Yonyera přechází postupně přes Buchseho a Mezeia - k Vahvatilovi. Ten Buchse vykonával na "Ritornellu" funkci lékaře. Když pochopil neodvratnost vlastní smrti, udělal nejlepší věc z možných: sepsal všechno, co věděl. V tomto čísle začínají otiskovat jeho vzpomínky. Buchse například popisuje, že v době letu zpět byl "Ritornell" desetkrát vychýlen z kursu neznámou silou. Nikdo z posádky to nepotvrdil; než někoho napadlo, aby se jich zeptal, na hrobě Vahvatila už dávno rostla tráva. Sám Buchse předkládá tuto informaci s dvojí pochybností: za prvé si není jistý, jestli za ní nevděčí halucinacím na lodi; za druhé spisoval své úvahy narychlo, v poslední chvíli, bojujíc s temnotou ovládající jeho mysl. Ale právě na tomto místě Buchse nefantazíroval.

Sklonil se nad stolkem tak hluboko, že se nosem málem dotkl listů časopisu. Převrátil stránku; dál byly nějaké fotografie. Fyzik zpozoroval kapky potu na jeho čele. Teprve ted si uvědomil ohromnou únavu jasnovidce.

"Předpokládejme, že příčinou výchylek z kursu..." přestal a začal z jiného soudku. "Tlatocetl se snažil "Ritornella" vrátit z cesty. Na Mirador. Když se přesvědčil, že ten úkol nezvládne, změnil taktiku. Dovolil, aby ho dopravili sem."

"Zůstává otázka, proč ti, kteří s ním měli kontakt, to zaplatili životem. Nové prokletí faraonů? Jak to vysvětlíte?"

"Jelikož se tlatocetl pustil do přeměny skutečnosti, musel při té příležitosti něco přestavět v lidech. At už úmyslně, nebo ne. Lidé byli taky součástí jeho okolí," navrhl profesor.

Rovaniemi kývnutím poděkoval.

"Mírně řečeno, jim ty změny neprospěly."

"Změnil plán," pokračoval fyzik. "Když nedokázal vrátit lidi na Mirador, rozhodl se..."

Rovaniemi prudce vstal a přešel k oknu. Ruce vrazil do kapes.

"Pane Moneyarde," řekl, "jak dlouho bydlíte v tomto městě?"

"Nejméně deset let."

"Vždycky je tu takové počasí?"

Moneyard zavrtěl hlavou. "Ovšem, čas od času jsou mlhy i v této části roku. Ale nepamatuji si, kdy naposled se objevily v takovém množství. Třetí den po sobě mám potíže s ručním pilotováním koleoptery."

Rovaniemi se kýval před oknem, přenášeje váhu těla ze špiček na paty a zpět. Náhle se otočil ke stolku a křeslům.

"Pane Moneyarde," zeptal se, "máte na gesto vůči lidstvu... za mizerných deset milionů? Tolik jste za něj zaplatil, že? Prosím, rozhodněte se rychle."

"Klid pánové," namítl Moneyard, dívaje se hned na fyzika, hned na jasnovidce. "Bez paniky. Není jiné řešení?" Hledal u nich podporu vlastních pochybností, ale nenašel. "Kdyby se prozkoumal, opatrně, krok za krokem... kdo ví, k jakým tajemstvím by lidstvo získalo přístup."

"Nejdříve by muselo přetrvat," řekl tvrdě Rovaniemi. "Pane Moneyarde, je třeba ho zničit. Čím dříve, tím lépe. Nemám jiné řešení. To je to nejlepší, co v dané chvíli můžeme udělat."

Ale Moneyard jakoby ho neslyšel. Nehýbal se z místa.

"Proboha, pane Moneyarde! Je třeba ho zničit! Bezpodmínečně!" opakoval Rovaniemi. Obrátil se znovu k oknu. "On funguje, funguje celou dobu! Sám byl vypnut, ale změny, které začal, nabývají stále širšího rozsahu. Stejně jako toto město vypadá Honolulu, Singapur a Konakra. Mlha má celoplanetární charakter."

"Co? Co jste to řekl?" Vykřikl Moneyard. Jedním skokem se octl před oknem. S prsty zatatými do kovového rému hltal cáry mlhy přemístující se na pozadí temných tvarů budov s jakousi dravčí satysfakcí. Pára jeho dechu pokryla sklo matným povlakem, setřel jej rychlým máchnutím a hltal obraz déle. Fyzik taky pozoroval mlhu. Rozevláté vlasy mu trčely do stran a dodávaly jeho tváři soví vzhled.

Rovaniemi položil ruku na rameno milionáře.

"Pane Moneyarde," řekl tiše, "on nežertuje. Kde ho schováváte?"

"Doma... schoval jsem ho v sejfu. Kód znám jen já."

"Je třeba tam jet. Ihned."

Moneyard bezmyšlenkovitě přitakával.

"Musíme spěchat," hovořil pomalu jasnovidec. "Máme málo času. Cítím, že to není jeho poslední slovo."

Moneyard pomalu odcházel ve směru interkomu. Fyzik se přiblížil k příteli a vzal ho za rameno.

"Vypadáš zle."

"Zle?" podivil se Rovaniemi. "Tragic

nefungoval. Moneyard v bezmocném vzteku tiskl vypínač.

"Co se děje... no, konečně. Sally, připrav k cestě koleopteru na terase devátého patra. Start za pět minut."

"Všiml sis?" zeptal se fyzik. "Jakoby světlo pohaslo." Nedočkal se odpovědi. "Pojedeš s námi?"

Znovu žádné reakce

"Ty něco víš," vedl profesor dále monolog. "Musíš vědět. Musíš přece znát konec té historie, jinak..."

Rovaniemi pomalu kroutil hlavou.

"Přeceňuješ prostě mé možnosti. Vem v úvahu, že jsem příšerně unavený, nespal jsem třicet hodin... Sám chápeš, mohl jsem něco poplést..."

Přišel Moneyard.

"Chcete slyšet něco zábavného? Cenzura konfiskuje povětrnostní mapy a zprávy o mlhách!" Nikdo se neusmál, a tak tvář milionáře taky dostala tvrdý výraz. "Pánové," řekl slavnostně, "byl bych poctěn, kdybyste mi to chtěli

důležitější. Jistě si poradíte i beze mě. Jen bych překážel."

Moneyard a profesor na něj chvíli zírali, a pak jak na povel začali ustupovat ke dveřím.

"Počkám tady," opakoval Rovaniemi.

VI. Ransome Moneyard junior, dědic jména i bohatství Moneyardů, pětiletý prcek, o kterého se začaly zajímat měsíčníky domácích hospodyněk, se kočičím krokem blížil k obrazu s podobou vousatého milostpána. Z očí milostpána vyzařovala hrdost a vážnost. Špunt si přitáhl křeslo a teď lehce dosáhl na rám obrazu. Potíže mu trochu dělalo odsunutí malby stranou, ale pro opravdového skauta neexistují nepřekonatelné překážky.

Jeden pohled stačil, aby se přesvědčil, že mechanismus zabezpečující sejf je starého typu, číslicový. Pravděpodobně pocházel ještě z minulého století. Ransome Moneyard junior už takový viděl v jedné ze svých drahých hraček; častokrát se taky díval na otce, když otáčel prsty kulatými ciferníky. Fascinoval ho ten velký okamžik, kdy dvířka sejfu odskočila a umožnila volný přístup k rozličným zajímavým předmětům. Otec nikdy neměl pochopení pro poznávací vášně své ratolesti; všechny prosby, i ty nejdotěrnější, odbýval úsečným: "To není nic pro tebe" - nebo zkrátka hrubě vystrčil zvědavce ze dveří. Sherlock Holmes, skrývající se v srdci mladého Moneyarda, se svíjel poko-

řením a prahl po odvetě. Do tohoto okamžiku chlapec už nesčetněkrát útočil na barieru portrétu, ale vždy se zatím zastavil na lesknoucích se cifernících s vyrytými číslicemi. Kroutil jimi různými způsoby, snažíc se přesně napodobovat pohyby otce. Občas zkoušel, jestli zámek náhodou nepovolil, ale dvířka zůstala neúprosná.

Pokusy angažovat starého robota Gamaliela vyšly naprázdno. Gamaliel se nechtěl stát jeho společníkem. S největším úsilím se ho podařilo přinutit uchovat v tajnosti tyto pokusy. Mladý Moneyard strávil dlouhé hodiny analýzou otcovi činnosti při číslicovém mechanismu.

Ransome Moneyard senior začínal manipulaci u sejfu hlubokým zamyšlením. Bohužel paměť nebyla jeho nejsilnější stránkou a možná ji nechtěl zanášet hloupostmi. Tak zavolal Gamaliela a dal mu krátky rozkaz typu:

"Rekni mi rozměr Matyldy Hissan v prsou."

"Devadesát osm," odpověděl úslužně Gamaliel.

Moneyard senior se s uspokojením usmál, jakony tato informace pohla nějakou tajnou klapkou v jeho mozku, a pak bez potíží vykroutil kod. Matylda Hissan, o čem Moneyard junior měl právo nic nevědět, byla poslední zvolenou Miss Universum.

Někdy Moneyard otec žádal od Gamaliela promítnutí informace na obrazovku. Malý Ransome nedovedl rozlousknout záhadu těchto obřadů. Podezíral otce, že jde o mystifikaci, tím více, že mu dovolil asistovat při každém otvírání.

Naposledy manipuloval otec se sejfem před třemi dny. Bylo to ten večer, kdy se rodiče strašně pohádali. Malý Ransome slyšel zvýšený hlas otce a utíkal, co mu síly stačily, aby mohl bránit dému. Vběhl prudce do pokoje, ale to, co uviděl, způsobilo, že stanul jako zkamenělý. Matka klečela v nerozhodné poze a vpíjela pohled do protilehlé stěny. Na její tváři se zrcadlilo divné vytržení. Neplakala, což asi nejvíce chlapce udivilo. V rukou otce viděl ten divný předmět, který si nedávno oba prohlíželi. Stále pomaleji po něm přebíhaly světelné záblesky, nejprve celé kaskády, potom osamělé a nakonec zhaslo poslední a v pokoji se zečeřilo.

Paní Moneyardová se vzpamatovala, vstala těžce, ušla několik kroků a s hlubokým povzdechem se svezla do křesla. Stále se nechystala plakat. Otec zvedl z podlahy sametový váček a vložil do něj předmět. Křičet začal teprve později. Ransome málo rozuměl jeho slovům, věděl jen, že se táta hodně hněvá, Chtěl přiběhnout k mámě, ale neodvážil se. Namísto toho ustoupil za dveře do temného kouta.

Zapamatoval si, že se rodiče pečlivě vyhýbali svým pohledům. Matka se nesnažila bránit, z jejich úst nepadlo ani jedno slovo.

Otec ho minul, když spěchal dlouhými kroky kolem. Přes rozlehlé pokoje vyplněné antikou šel Moneyard junior za ním. Sám nevěděl, proč se tentokrát neodvážil přihlížet čarodějným kouskům s trezorem. Kousek podlahy, který viděl z úkrytu, zalilo světlo a zazněla polohlasem pronesená výzva Gamaliemu. Ten ihned přišel svým strnulým krokem.

"Řekni mi datum narození mého syna," dolétl do skrýše krátký rozkaz.

"Dvacátého května 2085. roku."

Záblesk porozumění přišel dneska zrána, když ještě ležel v posteli a čekal na příchod matky. Ta sice za sebou táhne závoj těžkých parfémů, ale nikdo nedovede laskat jako ona měkkou teplou dlaní. Polekal se a podivil - jak banální bylo řešení problémů, které ho trápily. Teď stačilo jen čekat na příležitost. Již tři dny se za okny válela mlha a dobrodruhovi nebylo dovoleno vycházet ani do zahrady. Včerejší pozdvižení se teď ukázalo nečekanou šancí.

Dříve se však Ransome Moneyard junior prokázal důvtipem hodným samotného Vinetoua. Zavolal Gamaliela a přikázal mu zobrazit data svých narozenin v číselné formě a porovnal je s výsledkem vytukaným

na monitoru příručního počítače. A hele, jak předvídavě postupoval - zapoměl by jednu nulu!

Mimo véčku ze sametu vyplněného buclatým obsahem se ve skrýši nacházely dvě figurky koček v sedící poloze. Vzít je, by nebylo obezřetné: ve véčku snad spočívala dělové koule! Kočky sice nevážily tak moc, ale musel brát ohled na riziko přistižení a s tím spojenou nutnost rychlého přemistování. Z toho důvodu si nemohl dovolit větší omezení volného pohybu, a tři předměty ke hlídání to není jeden. Dobře. Vezme je jindy. Teď, když umí otevřít sejf...

Vyklouzl zadním východem, jistý, že ho nikdo neviděl. Povětří bylo teplé, laskalo jemně jeho tvář a chutnalo tak nějak... jak po dlouhé chorobě. Neviděl dále, než na dva kroky, ale to byla v jeho případě příznivá okolnost. Opřel se pro jistotu o zeď a kradl se podél hrubé fasády k nejbližšímu rohu. Tam si dřepl a začal vysvobozovat předmět ze zajetí sametového pytlíku.

VII."Podívejte se," povzdechl si s hranou bolestí Moneyard senior, "Plete si topografii, Již ráno nepracoval moc dobře... Tolikrát jsem četl, že se to stalo jiným, a teď přišla řada na mě."

Ukazoval na obrazovku, kde byla světelným perem schematicky vynesena trasa z mrakodrapu firmy Moneyard Co. do sídla milionéře. Profesor seděl vedle něho a chybám počítače věnoval jen malou pozornost. Díval se do časopisu rozloženého na kolenou a pomalu v něm listoval.

"Zajímá vás, co tu ten Buchse píše?" a aniž čekal na odpověď, četl: "Yonver mi těsně před smrtí řekl, že považuje tlatocetl za obdobu ohně a síry, seslaných na Sodomu a Gomoru. Povaha lidí je ve své podstatě zlá, ubažoval, a neskýtá naději na nápravu. Ale přece tlatocetl je jen nářadím. Vždyt najatého pracovníka nebo jeho lopatu přece nezajímé morálka psa zakopávaného v sadu? Ras loví psy pro zisk, a ne proto, že představuje meč v rukou psího Boha. Nezajímého, kolikrát ulovený exemplář překročil normy - kdyby nějaké mezi psy existovaly. A už úplně směšné by bylo podezírat ho, že psy usmrcuje za viny celé populace, za psí sklony k hádkám, krádežím a cizoložství. Je směšné to hledání hluboké filosofie v obyčejných věcech-a přece bez toho neumíme umírat."

"Nemocný člověk," ozval se přesvědčeně Moneyard. "Pro něho se člověk ničím neliší od psa - jedině snad vzhledem."

"Nu což, když vám hledí smrt do očí, tak se perspektiva trochu křiví," řekl smířlivě profesor. "Ale na druhé straně - nikdo neví, kdy přijde apokalypsa a jakou podobu bude mít." Zamyslel se.

"To mám uvěřit, že Bůh lidí, náš Bůh, sídlí na Miradoru?"

"To není nutné. Ale možné je takové verze: tlatocetl jako nářadí Miradorců plní jejich plán, a zároveň realizuje přesně tajný plán Boha. Jedno nevylučuje druhé. Ovšem Bůh existuje a koná mimo čas, ale případ od případu podivuhodně zasahuje do dějů tohoto své

lo za oknem. Rozzářilo se a bleskově odplulo dozadu. Časopis se sesul z profesorových kolen.

"Je to ještě daleko?" zachroptěl.

"Už jsme tady."

Moneyard zastavil vozidlo na zahradě nebo v jakémsi sadu, nebyl čas se rozhlížet. Uslyšel tuhé prsty haluzí škrábající po karoserii- v následující chvíli se vyhrabali z kabiny do samého středu mlhy. Profesor byl oslepen, neměl potuchy, co je třeba dělat, ani na kterou stranu jít. Cítil na rukávu stisk Moneyarda - milionář ho táhl za sebou. Klopýtavě běželi, půda pod nohami byla chvílemi tvrdá, hned se zase stávala úplně měkkou. Konečně se dostali nachodník a dlaždice pod jejich podpadky hluše zazvonily. Ještě pár nebo pár desítek kroků a uprostřed mlhy zablikalo světlo, chvíli poté se vynořila okna

krytá roletami - a už je budova skryla pod svými šedavými křídly jako kvočna. Poklusem vběhli po schodech do síně hlavní chodby. Ani živáčka. Červené divany a lustry planoucí jasným světlem. Byla to změna tak rychlá, že se zastavili. Těžce oddechovali a dívali se tu na sebe, tu zase okolo.

"Pojdme tam hned," vykoktal profesor. Vyšli po schodech do patra. Napříč chodby ležel trup robota. Než upadl, byl vypnut nebo ho zničila havárie.

"Gamaliel," ozval se Moneyard a udělal nerozhodný krok k troskám, ale profesor ho chytil za ruku. Dál v pokojích taky nikoho nenašli. Dům vypadal, jakoby uragán odvál všechny obyvatele, aniž by poškodil nábytek, závěsy a záclony.

"Tudy," ukázal Moneyard pootevřené dveře. Lampy zde byly pozhasínány a v pokoji panovalo šero, ale hned jak vešli, osvětlení automaticky zareagovalo. Profesor nevěděl, kde je sejf, ale pohledem na Moneyarda pochopil, že se stalo něco strašného.

Obraz byl odchýlen a dvířka trezoru jen lehce přivřené. Moneyard je otevřel; vnitřek vyplňovala krvavé záře linoucí se z vypoulených očí kočičích figurek. Moneyard kdysi viděl, jak jejich oči zářily skoro jako vlákna žárovek napájených slabým proudem - ale teď hořely jak čtyři světlomety.

Mimo ně v skrýši nebylo nic.

Moneyard nechal profesora stát a vyběhl z poko

lší třes. Něco se dělo okolo, s ním samotným a v něm, ale neměl ani tolik času, aby zvedl hlavu.

Zděšení ho opustilo a zdálo se nesmírně vzdálenou vzpomínkou; teď viděl jen své ruce míhajícíc se na pozadí rozzářeného krystalu, ve který se zázračným způsobem změnil hrubý předmět. V jeho středu se rodily ohníčky jasu, explodovaly a světlo se rozlévalo kaskádami ven. Cestou se lámalo na neviditelných hranách a štěpilo na svazky barevných duh. Tyto duhy hasly a uvolnovaly místo jiným, rozpadaly se na barevné jiskry a znovu se před očima chlapce míhal barevný proud. Kolik mohlo uplynout času? Nevěděl a nezajímalo ho to. Vyšel z domu před věky a nikdy se tam nevrátí, to je jisté. Opustil starý svět, ale najde si nový, neskonale hezčí a lepší, ten o kterém zpíval předmět. Chlapec mu bezvýhradně věřil. Teď chápal, proč mu rodiče nedovolili si s ním hrát.

Celým tělem hltal křeče okolí. Zeď ožila a snažila se svrhnout starý tvar, který ji věznil tolik let. Země se pod nohama třásla v extázi, povětří vybrovalo jakoby hnané lopatkami obrovského větrníku zavěšeného na nebi - a tlatocetl hořel oslepujícím bleskem. Ruce chlapce se stále správněji pohybovaly v jednom rytmu s jeho rytmem a v jedné vůli s jeho vůlí. Tak, to bylo štěstí. Právě ho pocitoval. Přimhouřil oči, protože nemohl snést paprsky bijící do očí ze sluneční agonie, ale i sním samotným se stalo něco divného. Jas mu přestal vadit. Nebyl již tím, čím předtím, jinak cítil své tělo a skrze ně svět, který ho obklopoval. Pak pochopil, že mysterium, kterého se účastnil, pomalu uhasíná. Opatrně se podíval na své ruce, které nebyly rukami a ve kterých vířil tlatocetl nesrovnatelně pomaleji, a odtud se jeho pohled přesunul na podivně klenutou hrud a nohy, formované jinak než před tím. Vlastně mu v této poloze bylo dost nevýhodně. Přemýšlel, odkud se ty změny vzaly, jestli se z nich má radovat nebo naopak - litovat ztracené podoby. Ale vlastně jaké? Nic si nemohl připomenout. Slova mizela z jeho mozku, cítil se bezradný a opuštěný. Stále držel tlatocetl, po kterém se pokojně posouvaly poslední serie barevných skvrn.

A tehdy se z domu vynořila bytost vysoké jako věž a řítila se bez cíle před sebeb, vyhazovala směšně nohy a máchala vyzáblými pažemi jak větrník. Těžce udržovala rovnováhu. Její špičatá tlama, zakon-

čená jak u luční kobylky, měla po bocích posazeny velké oči. Tlama se jí otvírala a zavírala, když lapala po dechu. Zmizela v mlze a hned se z ní zase vynořila, vzduch se rozezněl vysokým, ptačím skřekem. Ransome Moneyard junior, bleskově přeměněný na miradorského psa, se přitiskl ke zdi. Nechtěl, aby ho tam ten zpozoroval, ale stvůra jakoby nějakým šestým smyslem odhadla jeho přítomnost. Přiblížila se a nedbalým pohybem dlouhé končetiny sebrala psa spolu s tlatocetlem a spíše je vsunula než kopla do boudy, která se tu nevědomo jak vzala. Ransome Moneyard junior zaskučel bolestí a pokořením. V hloubi duše však byl spokojený s takovým průběhem událostí. Položil tlamu na oblý předmět, po kterém zvolna poletovaly poslední světýlka, a snažil se usnout.

Podivné stvoření vydalo skřek radosti, který letěl do mlhy, mezi monstrozní rostliny, které zarůstaly zahradu. Opakovalo ten zvuk s patrným zalíbením a zamířilo ke vchodu do budovy. Zelená křídla nad ním slavnostně šuměla.

leden 1984

přeložil Vladimír Wagner
z polského originálu M.Oramus - Tlatocetl
v měsíčníku Fantastyka 7 /22/ červenec 1984

+-+

Václav KRAUS

V Ý H L E D Y A A U T O Ř I současné "science-fiction" /tzv. "západní" větve/

Jedním z nejvýraznějších autorů sci-fi a u nás nejznámějším je tedy Ray B r a d b u r y. Je to poměrně mladý autor a není bez zajímavosti, že jeho manželka je Češka. Jako autor sci-fi začal, ale v dalším vývoji značně posunul okruh svých zákmů do hraniční oblasti mezi vědou a neznámem. Jeho bezesporu nejlepším dílem je 451° FAHRENHEITA, které vyšlo i u nás. Autorovi se podařilo vyvolat úděsnou vizi lidstva, zotročeného technickými "gadgety" /Hříčkami/: televizními a mechanickými chrty. Je to hrůzná karikatura světa jeho vlasti, kde ustupuje člověk do pozadí a vládne jen reklama a stroje. Ale ovšem není to jen Amerika, kterou ohrožuje houbovitý a bezmyšlenkovitý růst technmky - ne, Bradbury je hluboce znepokojen osudem nejen celé tzv. "bílé rasy", ale celého lidstva. V jeho povídkách prosvítá láska k lidem všech odstínů pleti - k černým spoluobčanům právě tak jako k snědým Mexičanům.

Za nejkrásnější povídku -protože Bradbury je mistrem právě krátkých útvarů - tohoto typu lze považovat jeho povídku o Marsu, osídle-

ném černochy, kteří volili tento exil před ústrky bílých / povídka MÁ DUŠE SE VZNÁŠÍ V OVZDUŠÍ ze sbírky MARŤANSKÁ KRONIKA/. A když pak po dvaceti letech přilétá na Mars první raketa bělochů, chystá se celé město posádku zlynčovat. Vystoupí však jen jeden - starý bělovlasý a zlomený běloch - a ten oněmělému publiku vypráví o skáze Země jadernou válkou.

Zbytkům lidstva na Zemi hrozí smrt a hlad. Nechte nás tedy žít, prosí své "náhle objevené" černé bratry, dejte nám kus země, mizerný kousíček země, kde bychom mohli žít. Budeme vám čistit boty, budeme pro vás pracovat, budeme jezdit v oddělených částech vozů a vykonávat ty nejšpinavější práce, jen nás tu nechte žít. A ti černí, kteří se ještě pamatují na hrůzy segregace a pogromů, mlčí. Zapomínají na lynčování a na pomstu, kterou chtěli bílým připravit,a nakonec, i když zdráhavě, dávají své svolení. U nás vedle Marťanské kroniky vyšlo SLUNCE A STÍN a snad se chystá vydání další sbírky povídek ŘÍJNOVÝ KRAJ.

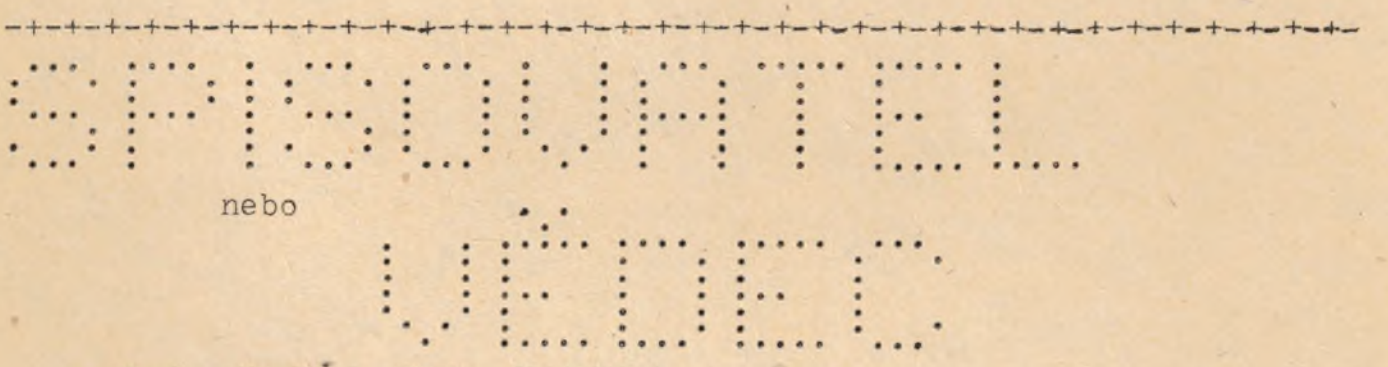
Ano, Bradbury je básník, lyrický a opojený přírodou, ale jeho próza je také soumračná a příznačná. A neperspektivní. A není to jediný dobrý autor "západní" sci-fi, jak se nám to mnohdy snaží kritika namluvit.

Další takovou hvězdou první velikosti je anglický fyzik a matematik Arthur C l a r k e. Část jeho povídek - OCEÁNEM HVĚZD - rovněž naši čtenáři znají. Povídky prozrazují břitkého pozorovatele a trochu sarkastického vědce, hýřícího nesmírně originálními nápady a překvapujícími pointami. Ve svých románech je jistě ovlivněn mystickými postavami W. Olafa S t a p l e t o n a , jehož úchvatné vize budoucnosti lidstva od našich dnů až k poslednímu člověku na Neptunu vzbudily svého času velkou pozornost; ovšem u Clarka se mysticismus neprojevuje jako řešitelská zásada. Nejznámější a nejzávažnější Clarkovo dílo je KONEC DĚTSTVÍ - trilogie o lidstvu, které se ocitlo na pokraji jaderné války. Je však před sebou samým zachráněno neznámou rasou "Overlordů". tj. "Nadpánů". Ti jim nařídí mír a pomohou uskutečnit mnohé myšlenky a vynálezy, které odstraní bídu a nemoci ze života lidí. Po pět generací se vznášejí gigantické lodi Overlordů nad pozemskými městy, rozkvétají umění i vědy, lidstvo se těší neskonalému blahobytu, míru a štěstí. Všechno má svůj konec. Idyla je porušena, když vyjde najevo, že Overlordi nejsou nikým jiným než strážnými anděly, kteří slouží myslící superbytosti, zvané "Overmind". Sami totiž žijí nekonečně dlouho, ale jsou sterilní. Jejich posláním je

připravovat lidi a jim podobné myslící bytosti v celém vesmíru k přechodu do jakési nirvány, splynutí s Overmindem. Vidíme zde tedy značnou míru fantazie až mystické, zároveň se skvěle koncipovaným grandiózním eposem. Jiné Clarkovo dílo SVĚTLO ZEMĚ se zabývá budoucností lidstva a konfliktem mezi pozemšťany a jejich valstními bratry - osídlenci na ostatních planetách sluneční soustavy. Clarkova díla jsou mistrovsky originální so do námětu a hlavně výrazná odporem k násilí a nesmyslným válkám. Mimo "Konec dětství" je jinak jeho dílo svým přístupem k námětu i ději realističtější.

Jiný anglický vědec a astronom Fred H o y l e vstoupil do vědeckofantastické literatury poměrně nedávno, i když napsal celou řadu populárně vědeckých spisů o astronomii. Jeho nejlepší prací je ČERNÝ OBLAK, mistrovské dílo autorské vynalézavosti. Popisuje v něm invazi temného oblaku mezihvězdné hmoty do naší sluneční soustavy. Oblak obklopí Slunce a ponoří Zemi do neproniknutelné tmy. Lidstvu hrozí zkáza, protože teploty se rychle mění, než vyjde najevo, že černý oblak je vlastně myslícím mozkem gigantických rozměrů, ve kterém probíhají myšlenky rychlostí světla. Černý oblak je nesmírně překvapen, že nalézá na povrchu takového prášku, jako je Země, myslící bytosti. Kniha je zároveň ostrou kritikou státní byrokracie a současných politiků, kteří se snaží vyřadit vědce, zakladatele skutečného blahobytu moderní společnosti, ze spolurozhodování o vývoji společnosti.

/ pokračování v příštím čísle/

nebo

Peter Stoler, TIME, New York

Asi obojí. Ale sám sebe považuje Isaac Asimov, americký autor mnoha vědeckofantastických povídek a románů, spíše za spisovatele. Není divu. Z jeho dílny právě vyšlo jubilejní dvousté dílo. U nás byly přeloženy do slovenštiny knihy Ve vesmíru někdo vraždí/1969/, Konec věčnosti/1977/ a Okruhliak na oblohe/1982/ a do češtiny kromě sci-fi děl Já robot /1981/a Ocelové jeskyně/1970/ také populárně vědecké kniha Slova vědy /1979/.

Jiní spisovatelé možná sedí za svými stoly s pěstmi u spánků a ždímají ze sebe pár stránek denně, jednu knihu za několik let. Isaac Asimov ne. Roku 1938 mu ještě nebylo dvacet let, když vyšla jeho první povídka ve vědeckofantastickém časopise Amazing Stories. Jak nabýval sebevědomí, pouštěl se ze science fiction do sfér stejně různorodých jako jeho zájmy: literární kritika, psychologie, matematika, detektivní román, poezie, humor, americké dějiny. Simenon snad napsal víc detektivek, Chesterton víc básní a filozofických traktátů, ale žádný autor nenapsal sám více knih na víc témat než Isaac Asimov.

Letos v únoru si upevnil toto špičkové postavení vydáním své dvoustě knihy. A nebyl by to Asimov, aby věc nezkomplikoval tím, že tento mezník překročil hned dvakrát: vyhověl dvěma konkurenčním nakladatelům najednou a přidělil číslo 200 oběma knihám, které jim odevzdal současně.

Kniha s titulem O p u s 2 0 0 obsahuje výňatky z románu S a m i b o h o v é a povídku o robotech D v o u s e t l e t ý č l o v ě k / tuto povídku je možné najít ve sborníku 10xSCIFI,pozn. red./.Kromě toho jsou tu takové dítka Asimovova talentu, jako je úvod k binárním číslům, srozumitelný výklad toho, že je možné/ i když nikoli výhodné/ obrátit jadernou reakci opačným směrem a měnit energii ve hmotu, několi vtipných Asimovových poznámek o Shakespearovi, bibli a poezii Rudyarda Kiplinga a lorda Byrona.

Druhé dílo s pořadovým číslem 200, pod titulem V z p o m í n k y j e š t ě č e r s t v é, je vlastně Asimovovou autobiografií: podrobné, upřímné vyprávění o jeho začátcích v Brooklinu, ve vědeckofantastické literatuře, ve vysokoškolském učitelování a v produkci knih. Vzpomínky sledující hrdinu do třicátého čtvrtého roku jeho věku / dnes je mu devětapadesát/ jsou nepřetržitým tokem vtipně podávaných informací.

Asimov prožil své nejútlejší dětství v ruském městečku Petroviči, kde se 2.ledna 1920 narodil a které opustil, když mu byly tři roky; mnoho se na ně nepamatuje. Dobře se mu naproti tomu vybavují léta strávená v Brooklynu, kam se rodina /Isaac měl ještě sestru Marcii a bratra Stanleye/ přestěhovala a kde vlastnil tatínek Asimov postupně pět cukráren.

"Cukrárna měla otevřeno každý den v týdnu," vzpomíná Asimov na ty časy. "V jistém smyslu ze mne udělala sirotka." Krám ho odtrhl od rodičů a jeho zvláštní povaha ho oddělovala od jeho vrstevníků. Nebyl totiž jen chytřejší než jeho starší kamarádi ve škole, ale svůj vysoký inteligenční kvocient ustavičně zdůraznoval.

Z osamělého, nesnesitelného dítěte rostl neobyčejně nadaný muž. Když nesměl číst bulvární plátky, které se prodávaly u nich v krámě, vrhl se na měsíčníky sci-fi. Brzy do nich začal posílat krátké povídky. Ve věku, kdy mnozí jeho spolužáci nebyli ještě schopni se pořádně vyjádřit, přivydělával si už Asimov na studia na Kolumbijské univerzitě, kam vstoupil, když mu bylo patnáct. V době, kdy si mnozí mladí muži teprve hledali své první zaměstnání po studiích, uveřejnil Asimov S o u m r a k , jeden z nejznámějších vědeckofantastických románů vůbec.

V líčení svého vzestupu od noviciátu k nejvyššímu mistrovství ve světě skutečné i fantastické vědy vynechává autor ve své "zpovědi" jen pramálo těch nejvšednějších podrobností: vzpomíná na šarvátky s profesory a později, když se sám stal profesorem / dvacet let učil biochemii na lékařské fakultě Bostonské univerzity/, se zaměstnavateli. Nevynechává ani detaily ze svých mimomanželských zkušeností.

V úvodech ke svým knihám a na záložkách se označuje za "uhrančivě krásného", což je charakteristika stejně nadsazená jako jeho romány. Isaac Asimov je podsaditý chlapík s kšticí nepodajných, prošedivělých vlasů, s jiskřivýma modrýma očima a s úsměvem, kterým hýří, zejména

objeví-li se nablízku půvabná žena. Váží si sám sebe, a po pravdě řečeno, má proč být samolibý.

Za čtyři desetiletí od uveřejnění své první literární práce napsal Asimov víc vědeckofantastických prací než legendární Kurt Vonnegut. V jeho spisech najdeme i několik svazků detektivek / P o v í d k y č e r n ý c h v d o v c ů, V r a ž d a v A B A/, knihy o chemii, astronomii a náboženství, P r ů v o d c e i n t e l i g e n t n í h o m u ž e v ě d o u/titul má na mysli autora, nikoli čtenáře/, zfilmovaný román F a n t a s t i c k é c e s t a, v němž Rachel Welchová plula krevním oběhem člověka, a knihu pouček o tom, jak se stát vitálním a rozverným dědkem. "Spousta lidí umí psát," říká autor. "Já psát musím."

Tohle neodbytné puzení ho pronásleduje od chvíle, kdy jednou u laboratorního stolku na Bostonské univerzitě usoudil, že ho budoucnost čeká za psacím strojem a ne u mikroskopu. "Uvědomil jsem si, že nikdy nebudu dobrý vědec," vzpomíná Asimov. "Ale být dobrý spisovatel, to bylo v mých silách. Rozhodl jsem se tedy pro to, co jsem uměl lépe."

To, co umí skutečně skvěle je zpřístupňovat vědu laikům. Nepochodí však špatně ani u odborníků. Astronom a spisovatel Carl Sagan tvrdí, že Asimov "dovede dnes různé vědecké jevy vysvětlovat líp než leckterý člověk, jenž pracuje v oboru". Jeden vědecký pracovník z Harvardu říká: "Mám-li být upřímný, čtu jeho knihy proto, abych svým přátelům dovedl vysvětlit, čím se zabývám." Martin Gardner, redaktor časopisu Scientific American, považuje Asimova za "jednoho z nejlepších autorů knih s vědeckou tematikou proto, že dovede nejen přibližovat vědu lidem, ale umí i dramatizovat".

Asimov je také od přírody dříč. Vždycky pracuje nejméně na třech námětech najednou; sedm dní v týdnu sedí u stolu zavaleného písemnostmi ve svém bytě na Manhattanu a píše osm hodin denně rychlostí 90 slov za minutu. Výsledkem je rukopis, který obvykle může jít od psacího stroje rovnou do sazárny. Jeho nakladatelé se na jeho knihy jen třesou; vydělali na nich za ta léta pěkných pár milionů.

V soukromí je Isaac Asimov člověk plný rozporů. Tento muž, který se chová jako rozverný starý mládenec, je ve skutečnosti hrdý otec syna a dcery / oběma je přes dvacet/ a vzorný manžel psychiatričky Janet Jeppsonové /jeho první manželství bylo rozvedeno roku 1973/. Tento labužnický jedlík prodělal roku 1977 srdeční infarkt a podrobil se operaci zhoubného nádoru štítné žlázy . Ostřílený lev společnosti s oslnivým konvetzačním talentem nikdy nepije nic silnější než zázvorové pivo. Muž, jehož fantazie vysílala kosmonauty a jejich koráby křížem krážem po celých galaxiích a po dimenzi času, odmítá vstoupit do letadla.

O mnohostrannosti jeho činnosti a zájmů svědčí hrstka titulů namátkou vybraných z asimovské dvoustovky: T r i l o g i e o z a l o ž e n í /Foundation Trilogy/ vypráví o tom, jak někdy v dalekém budoucnu, někde v daleké galaxii upadá přežilé říše do barbarství a jen několik prozíravých jedinců se s nasazením života pokouší zachovat dostatek zlomků civilizace, aby mohli položit základy nové společnosti. - A s i m o v ů v p r ů v o d c e v ě d o u /Asimov´s Guide to Science/ má zmenšit odstup, oddělující s postupem vědeckého pokroku stále výrazněji odborníky od laiků. Činí to způsobem, který nezastraší začátečníky, ale nenudí ani toho, kdo už něco ví. - V r a ž d a v A B A /Murder at the ABA/, totiž ve Sdružení amerických knihkupců, jejíž obětí jemladý spisovatel. představuje Asimova coby detektiva, jenž se probírá vydatným počtem podezřelých, než odhalí pachatele. - A s i m o v ů v p r ů v o d c e b i b l í, S t a r ý m i N o v ý m z á k o n e m / Asimov´s Guide to the Bible: The Old Testament and The New Testament/ se inspiruje tím, co

v bibli není: zkoumé historické, životopisné , geografické a kulturní kořeny, z nichž vyrostly duchovní a umělecké hodnoty knihy knih. - P e p r n é v e r š o v é n k y /Limericks: Too Gross/ jsou dílem, na kterém se s Asimovem podílel básník John Ciardi. Sborník pětiřádkových skladbiček vznikl z poetického duelu obou přátel a má obsah - velmi mírně řečeno - rozpustilý.

V současné době Asimov horečně pracuje na druhém svazku své autobiografie a poprvé ve své literární kariéře poznává, co je to nervozita. "Nahání mi to trochu strach," přiznává se. "Když se lidem nelíbí váš román, nelíbí se jim zkrátka váš román. Ale když se jim nelíbí váš životopis, znamená to, že se jim nelíbíte vy..." Jeho starosti jsou však snad zbytečné. Nové dílo nemůže nic změnit na záslužné práci, kterou Asimov vykázal na poli vědeckofantastické literatury.

"Můžeme tomu říkat plané zvědavost. Ale i když ji budeme zlehčovat, posuzujeme podle ní inteligenci. Když pes nemá co dělat, čenichá sem a tam a vztyčuje uši na různé zvuky, které my neslyšíme; podle toho soudíme, že je inteligentnější než kočka, která se ve chvílích klidu olizuje nebo se klidně a pohodlně natáhne a usne. Čím rozvinutější je mozek, tím silnější popud ke zkoumání, tím větší"přebytek zvědavosti". Opice je svou zvědavostí příslovečná. Její čiperný mozeček se musí a chce zabývat čímkoli, co je po ruce. A v tomto ohledu, stejně jako v mnoha jiných, není člověk nic jiného než nadopice."

/Asimov´s Guide to Science, 1972/

článek převzat ze 100+1 ZZ, ročník 1977 číslo 13

A nyní si dovolujem předložit čtenářům jednu z povídek od Isaaka Asimova:

[illegible]

N E Č E K A N É V Í T Ě Z S T V Í

Kosmická loď vypadala zoufale - byla děravá jako řešeto. Ale tak to bylo připraveno. Právě v tom spočíval celý vtip.

Samozřejmě, že během letu z Ganymeda na Jupiter byl koráb vyplněn nejčistším kosmickým vakuem. A protože na palubě nebylo žádné zahřívací zařízení, toto kosmické vakuum mělo obvyklou teplotu - nějaký ten zlomek stupně nad absolutní nulou.

A to také odpovídalo záměru. Takové maličkosti, jako je nepřítomnost vzduchu a tepla, na tomto kosmickém korábu nikoho nerozčilovaly.

První dávky silně rozředěné atmosféry Jupitera začaly do lodi pronikat ve vzdálenosti několika tisíc mil od planety. Byl to čistý vodík. Jeho atmosférický tlak se stále zvyšoval, až dosáhl milionu zemských atmosfér.

Loď se pomalu pohybovala k cíli svého určení a probíjela se hustými komplexy molekul plynu, tak stlačenými, že plyn nabýval vlastností kapaliny. Teplota byla -70°C. Páry čpavku, které se zvedaly nad neuvěřitelně rozlehlým čpavkovým oceánem, nasycovaly zcela hustou atmosféru. Vítr, vznikající někde ve výšce tisíce mil, se hnal takovou rychlostí, že takový atmosférický jev bylo možno nazvat uragánem jen velmi přibližně.

Než se loď spustila na velký ostrov Jupitera, plochou asi sedmkrát větší než Asie, bylo zřejmé, že Jupiter není příliš přívětivým světem. A přesto se všem třem členům posádky zdál příjemným. Nebylo je ovšem možné označit jako lidi, ale také ne jako Jupiteřany. Byli

to jednoduše roboti, vyrobení na Zemi.

XX-3 řekl: "Zdá se mi, že to je dost pusté místo." XX-2 s ním souhlasil a upřeně hleděl na krajinu vyhlazenou větrem.

"V dálce jsou vidět nějaké budovy," řekl. "Jsou zjevně umělého původu. Navrhuji počkat, dokud nedorazí jejich obyvatelé."

XX-1 všechno slyšel, ale nic neříkal a stál na místě. Vytvořili ho dříve než druhé roboty, a byl poloexperimentální. Proto jen zřídka vstupoval do hovoru.

Nemuseli čekat dlouho. Z nebe si to šněrovalo letadlo podivné konstrukce. Za ním druhé. Potom se přiblížila kolona pozemních dopravních prostředků, v kterých bylo vidět nějaké živé bytosti. Objevily se i různé předměty, zřejmě zbraně. Některé z nich unesl jediný Jupiteřan, některé několik Jupiteřanů. Jiné měly vlastní pohon, posádka asi seděla uvnitř.

Roboti se v tom nemohli vyznat. "Oblíčili nás," řekl XX-3. "Abychom ukázali naše mírové záměry, bylo by lepší vyjít z lodi. Souhlasíte?" Ostatní s tím souhlasili, a XX-1 rozevřel těžké dveře, které nebyly ani dvojité, ani hermetické. Objevení robota vyvolalo mezi Jupiteřany zmatek. Něco udělali s největšími předměty dopravenými k lodi a XX-3 ucítil, jak se na vnějším povrchu jeho berylium-iridio-bronzového trupu zvyšuje teplota.

Podíval se na XX-2. "Cítíš to? Zdá se, že na nás vyslali proud tepelné energie."

"Ale proč?" podivil se XX-2. "Je to určitě nějaký tepelný paprsek. Podívej se tamhle!"

Jeden z paprsků se odrazil a dopadl na blýskavý potůček čistého čpavku, který okamžitě bouřlivě vzkypěl.

XX-3 se otočil k XX-1 : "První, zapiš to!"

"Samozřejmě, zapíšu."

K povinnostem Prvního patřila sekretářská práce a dělal poznámky tak, že jednoduše zaplnoval bunky své paměti.

"Maximální teplota paprsku je třicet stupňů celsia nad nulou," dodal První. "Zkusíme se s nimi spojit, ne?" přerušil ho Druhý. "Zbytečná ztráta času," řekl Třetí. "Velmi málo Jupiteřanů zná radiokód, kterým se uskutečňuje spojení mezi Jupiterem a Ganymedem. Můžou poslat pro specialistu, aby navázali kontakt. A zatím je budeme pozorovat. Musím se přiznat, že nechápu, co dělají."

Tepelné záření přestalo a Jupiteřané dovlekli a uvedli do chodu jinou zbraň. K nohám robotů dopadlo několik schránek. Vlivem přitažlivosti Jupitera se rychle ponořily do země. Pouzdra se s prasknutím rozdělila, vylila se z nich šedivé kapalina a rychle se vypařovala.

Vítr zvedl tyto páry, a Jupiteřané spěchali na závětrnou stranu. Jeden z nich se zdržel a v tom se zatřásl, potom padl a ztichnul.

XX-2 se naklonil, namočil prst do jedné z louží, a pak se díval na kapající tekutinu. "Myslím, že je to kyslík," řekl.

"Samozřejmě že je to kyslík," souhlasil Třetí. "Je to divné. Vždyť kyslík, jak si myslím, těm bytostem škodí. Jedna z nich přece zahynula!"

Roboti se odmlčeli, a potom XX-1, který byl prostáček a proto si myslil, že je třeba chytat býka rovnou za rohy, řekl: "Je možné, že se nás ty bytosti pomocí takových žertíků snaží zničit?"

A XX-2, ohromený tímto názorem, odpověděl: "Víš, První, podle mého máš pravdu! Vždyt i naši páni - lidé říkají, že Jupiteřané chtějí zničit celé lidstvo, že úplně ztrácejí ze zloby rozum a chtěli by škodit lidem...", hlas Druhého se při těchto slovech zachvěl, "a tím spíš se mohou pokusit zničit nás."

"Je ostuda mít takový nesnášenlivý charakter," řekl XX-2. "Ubožáci!"

"Podle mého názoru je to velmi smutné," souhlasil Druhý. "Pojďte se vrátit do lodi. Už jsme se dost vynadívali."

Vrátili se dolodi a čekali. Jak řekl XX-3, Jupiter je rozsáhlá planeta a experta na radiokód mohou hledat ještě dosti dlouho. Ovšem trpělivost nemohl nikdo robotům upřít.

A opravdu, Jupiter se podle údajů chronometru zřikrát otočil kolem své osy, než expert dorazil. Východy ani západy Slunce tu ovšem neexistovaly. Tři tisíce mil atmosféry husté jako kapalina zahalily planetu do absolutní tmy, a nikdo nemohl odlišit den od noci. Ovšem ani pro Jupiteřany, ani pro roboty nehrálo viditelné světlo žádnou roli. Jejich zrak byl založen na jiných principech.

Celých třicet hodin Jupiteřané útočili na lod. Útok vedli úporně, trpělivě, bezohledně. Robot XX-1 o tom udělal nemálo poznámek ve své paměti. Jupiteřané používali stále nové a novédruhy zbraní a roboti, sledující útok, ho pokaždé pečlivě analyzovali.

Páni-lidé zhotovovali pevné věci. Patnáct let strávili konstrukcí robotů a lodi, a jejich podstatu bylo možné vyjádřit jediným slovem - síla. Bylo bez užitku snažit se je zničit: ani lod, ani roboti nebyli slabší.

"Zdá se, že jim vadí atmosféra," řekl Třetí. "Nemohou použít jaderný výbuch, protože v tak husté atmosféře by riskovali, že sami sebe zničí."

"A výbušniny také nemoú použít," řekl Druhý. "A to je dobře. Sice by nám neuškodili, ale pořádně by to s námi zatřáslo."

"o výbušninách nenůže být ani řeči. Výbuch bez rychlého vývinu plynů neexistuje, a plyn se prostě nemůže v takovéhle atmosféře rozpínat."

"Velmi příjemná atmosféra," zamumlal První. "Líbí se mi."

Tato slova zněla samozřejmě: vždyt roboty série XX vytvářeli speciálně pro tuto atmosféru. Svým vnějším vzhledem se vůbec nepodobali lidem. Byli nízcí a širocí, jejich těžiště bylo sotva stopu od země. Každý měl šest noh, krátkých a silných, rozpočítaných na mnohatunové zatížení v podmínkách, kde tíže dvaapůlkrát převyšuje pozemskou. Aby se kompenzovala přebytečná váha, roboti měli značně předimenzovaný pohon. Kromě tohp byli zhotoveni z berylio-iridiobronzové slitiny, která nepodléhala žádné korozi. Proti této slitině byla libovolná známá zbran bezmocná, s vyjímkou atomových zbraní síly řádově tisíců megatun.

Zatímco očekávali příchod specialisty n radiokód, roboti se zabývali tím, že se dost nepřesvědčivě snažili nějak popsat vzhled Jupiteřanů. XX-1 zdůraznil přítomnost chapadel a kruhovou symetrii těla... a tím také skončil. Druhý a Třetí se mu snažili ze všech sil pomoci, ale bezúspěšně.

"Nelze popsat něco, co se nedá s ničím srovnávat," řekl nakonec Třetí. "Podobné bytosti jsem nikdy neviděl."

V té době přestali Jupiteřané na příchozích zkoušet své zbraně. Roboti vyhlédli z lodi. Skupina Jupiteřanů se pohybovala vpřed jakýmisi přískoky. Roboti jim vyšli vstříc. Jupiteřané se zastavili ve vzdálenosti deseti stop. Obě strany mlčely a nehýbaly se z místa.

Náhle bylo slyšet praskání, a XX-1 radostně řekl: "To je radiokód! Mají s sebou experta na spojení."

Bylo to tak. Komplikovanější Morseova abeceda, kterou za dvacet pět let obyvatelé Jupitera a lidé přeměnili v obdivuhodný dorozumívací prostředek, byla nakonec použita i při bližším kontaktu.

Ted byl vpředu jeden Jupiteřan, ostatní odstoupili. Ten zahájil rozhovor. "Odkud jste?" pronesl.

XX-3, jako nejvíce duševně rozvinutý, začal hovořit jménem skupiny robotů:

"Jsme z Ganymeda, Jupiterovy oběžnice."

"Co chcete?" pokračoval Jupiteřan.

"Potřebujeme informaci. Dorazili jsme sem, abychom získali informace o vašemsvětě a dopravili je nazpátek. Kdybyste nám pomohli..."

"Musíte být zničení!" přerušil ho svým praskáním Jupiteřan.

XX-3 se odmlčel a zamyšleně řekl svým kolegům: "Páni-lidé nám říkali, že budou zastávat takovou pozici. Jsou velmi podivní."

Přešel na praskání a znovu se zeptal:

"Proč zničeni?"

Jupiteřan zřejmě považoval pod svou úroveň odpovídat na takové otázky.

"Jestli opustíte Jupiter během několika hodin, ušetříme vás... pokud se nevypravíme za hranice atmosféry Jupitera a nezničíme celou vaši protijupiteřansko u bandu, které se usídlila na Ganymedu."

"Chtěl bych poukázat na to," řekl Třetí," že ma, kteří žijeme na Ganymedu a na vnitřních planetách..."

"Podle naší astronomie," přerušil ho Jupiteřan, "existuje jenom Slunce a naše čtyři oběžnice. Žádné vnitřní planety neexistují."

Třetí se přestal hádat.

"Dobře. Tak takhle: my, žijící na Ganymedu, nemáme k Jupiteru žádné závazky. Navrhujeme přátelství. Pětadvacet let jste se radiokódem dorozumívali slidmi Ganymeda. Cožpak existuje nějaký důvod pro vzájemné vyhlášení války?"

"Dvacet pět let," následovala chladná odpověď," jsme považovali obyvetele Ganymeda za Jupiteřany. Teď jsme zjistili, že to tak není, že jsme hovořili s nižšími tvory jako s rozumnými bytostmi. Proto jsme se rozhodli přijmout opatření, abychom tuto hanbu smazali."

"Tím beseda skončila. Roboti se vrátili do lodě.

"Je to špatné," zamyšleně řekl XX-2. "Všechno probíhá tak, jak nám říkali naši páni-lidé. Jupiteřané mají značně rozvinutý komplex nadřazenosti, komplikovaný absolutní nesnášenlivostí ke všemu, co by tento komplex mohlo narušit."

"Nesnášenlivost," řekl Třetí," je samozřejmým následkem tohoto komplexu. Bída je v tom, že jejich nesnášenlivost má zuby. Mají zbraně... a jejich věda dosáhla významných úspěchů."

"Teď se nedivím," vášnivě řekl XX-1, "že nám dali zvláštní příkaz - nepodrobovat se požadavkům Jupiteřanů. Jsou to hrozné, nesnášenlivé, pseudovyšší bytosti!" A věrný robot s přesvědčením dodal: "Ani jeden náš pán - člověk by se tak nechoval!"

"Máš pravdu, ale to k věci nepatří," řekl Třetí. "Pánům-lidem hrozí strašné nebezpečí. Jupiter je ohromná planeta, a zdejší obyvatelé mají gigantické zdroje. Jupiteřané počtem stonásobně převyšují počet obyvatel v celé sféře vlivu Země.Jestli někdy vytvoří silové pole takové mohutnosti, že jim poslouží jako pancíř kosmické lodi, lehce pokoří celý sluneční systém. Otázka je, jak dalece v tomto směru pokročili, jaké mají zbraně, jakou mají přípravu a podobně. Náš úkol je - získat tyto inforamace."

"Mě se zdé, že stačí počkat," dodal Třetí. "V průběhu třiceti hodin se nás snažili zničit a nezískali žádné výsledky. Nejspíš udělali všechno, co mohli. Komplex nadřazenosti je vždy žene k nutnosti zachranovat prestiž, a jako důkaz toho slouží ultimatum,které nám dali. Ani za nic by nám nedovolili odletět, kdyby nás dokázali zničit. Ale jestli planetu neopustíme, samozřejmě se ke svojí bezmocnosti nepřiznají. Raději budou předstírat, že si sami přáli, abychom tu zůstali."

A znovu se roboti setkali s jupiteřanským expertem v radiokódu. Kdyby byli roboti serie XX vybaveni smyslem pro humor, jistě by jim to přineslo velké uspokojení. Ale takhle se k záležitosti stavěli zcela vážně.

Jupiteřan řekl: "Rozhodli jsme se vám dovolit, abyste zde zůstali na krátkou dobu a sami se přesvědčili o naší síle. Potom se

vrátíte na Ganymed a podáte zprávu vaší bandě o nevyhnutelné zkáze, která je za rok čeká."

XX-1 sám rpo sebe že jeden jupiteřanský rok se rovná dvanácti pozemským.

Třetí nenuceně řekl: "Děkujeme. Nedoprovodíte nás do nejbližšího města? Chtěli bychom mnoho poznat." Zamyslel se a dodal. "Naší lodi se samozřejmě nebudete dotýkat."

Nehrozil, a jednoduše požádal, protože ani jeden z robotů série XX nebyl urážlivý. Při jejich konstrukci vyloučili možnost sebemenšího podráždění. Za dlouhé roky pokusů bylo zjištěno, že dobré chování tak mohutných robotů, jako XX, je prostě nutností i v zákmu bezpečnosti lidí samotných.

"Nás nezajímá váš špinavý korábek," řekl Jupiteřan. "Nikdo z nás se nesníží k tomu, aby se ho dotýkal. Můžete jít s námi, ale držte se ve vzdálenosti deseti stop. Jinak budete okamžitě zničeni."

Jaké velkomyslnost!" zašeptal Druhý.

Přístav stál na břehu ohromného čpavkového jezera. Vítr zvedal běsnící pěnivé vlny, které se hnaly neobyčejně rychle a bleskově padaly vlivem vysoké přitažlivosti. Sám přístav byl nevelký, ale neexistovaly žádné pochybnosti o tom, že velká část staveb se nachází v podzemí.

"Kolik tu žije obyvatel?" zeptal se Třetí.

"Je to malé městečko s deseti miliony obyvatel," odpověděl Jupiteřan.

"Chápeme, poznamenej to, První."

XX-1 to autometicky poznamenal do paměti, šel k jezeru a se zájmem si ho prohlížel. Vzal třetího za loket:

"Poslechni, mají tu ryby?"

"A není to jedno?"

"Myslím si, že bychom se měli podívat. Páni-lidé nám přece nařídili, že máme zjistit všechno, co se dá."

Že tří robotů byl První největší prostáček a tak všechny příkazy bral doslova.

"At se podívá, jestli se mu chce," řekl Druhý. "Dovolíme chlapci, aby se trochu vyřádil. To žádnou škodu neudělá."

"Dobře. Ale neztrácej zbytečně čas. Nepřijeli jsme sem na ryby... Běž, První."

XX-1 se vrhnul na pláž, přeběhl ji a s plesknutím se ponořil do čpavku. Jupiteřan se za ním pozorně díval. Pak zapraskal:

"Váš kolega, když uviděl naší velikost, zřejmě z úleku spáchal sebevraždu."

Třetí se podivil:

"Nic takového. Chce se jen podívat, jestli ve čpavku žijí nějaké organismy" A potom robot omluvným tonem dodal: "Náš přítel je někdy příliš zvědavý. Není tak chytrý jako my, ale to je jeho jediný nedostatek."

Jupiteřan dlouho mlčel, a potom řekl: "Utone."

"Není žádné nebezpečí," klidně mu odpověděl Třetí. "Dovolíte nám vejít do města, až se vrátí?"

V té chvíli se nad jezerem zvedla fontána kapaliny několik set stop vysoká. Vítr ji zvedl, mrštil jí k zemi a rozbil ji na drobné spršky. Pak ještě jeden výstřik, další, kapalina divoce zavířila a ke břehu se rozběhla pěnící stopa.

Oba roboti se překvapeně dívali, co se děje. Jupiteřané také ztuhli a upřeně se dívali na jezero.

Na povrchu se objevila hlava XX-1. Pomalu vylezl na břeh. Za ním se z vody vynořila nějaké bytost gigantických rozměrů, sestavená skoro jen ze zubů, drápů a ostnů. Pak roboti viděli, že se bytost nepohybuje sama, ale že ji táhne XX-1.

XX-1 došel k Jupiteřanovi a sám vstoupil do spojení s ním: "Je mi velmi líto, co se stalo, ale ten živočich mě napadl. Chtěl jsem ho popsat. Doufám, že není příliš cený."

Jupiteřané mu neodpověděli hned, protože při objevení stvůry jejich řady silně prořídly. Začali se vracet, teprve když se přesvědčili, že je obluda mrtvá.

XX-3 zkroušeně řekl: "Doufám, že našemu příteli odpustíte. Je trochu neohrabaný. Nechtěli jsme zabíjet žádná jupiteřanská zvířata."

"Napadlo mě," vysvětloval První, "kouslo mě úplně bez důvodu. Podívejte se!" A ukázal na dvě stopy dlohý tesák, který se při kousnutí přelomil. "Kouslo mě to do ramene a div mi ho nepoškrábalo. Plácnul jsem ho, abych ho odehnal... a ono zdechlo.Prominte!"

Jupiteřan se nakonec rozhovořil, ale jeho praskání nebylo příliš jasné. Jako by se zajíkal. "Je to dravé zvíře, které se jen zřídka objevuje u břehu. Jezero je tu velmi hluboké."

Třetí se necítil příliš volně a řekl:

"Jestli ho můžete použít k jídlu, jsme rádi..."

"Ne! Můžeme si potravu opatřit bez nějakého s... bez cizí pomoci Jezte ho sami."

První bez námahy zvedl zvíře jednou rukou a hodil ho do jezera. A Třetí mimochodem poznamenal: "Děkujeme za laskavou nabídku, ale my jídlo nepotřebujeme. My samozřejmě nejíme nic."

V doprovodu dvou ozbrojených Jupiteřanů roboti sestoupili do podzemního města. Na povrchu se zdělo malé, ale pod zemí dělalo velký dojem.

Roboty posadili do vagónu s dálkovým řízením / protože žádný čestný a řádný Jupiteřan by se nesnížil k tomu, abysi sedl do jednoho vagonu se"všelijakou sběří"/, a ohromnou rychlostí se rozjeli k centru města. Podle projeté trasy poznali, že město je napříč asi padesát mil dlouhé a sahá do hloubky osmi mil.

"Jestli jsou Jupiteřané tak početní, tak našim pánům-lidem nepodáme příliš dobré zprávy. Vždyt jsme přistáli na Jupiteru namátkověpravděpodobnost přistání u skutečně velkého města byla jedna ku tisíci."

"Deset miliónů Jupiteřanů", s nepřítomným pohledem řekl Třetí. "Celkový počet obyvatelstva vychází v trilionech, a to je hodně dokonce i na Jupiter. Mají nejspíš zcelaměstskou civilizaci, a to svědčí o kolosálním rozvoji vědy. Jestli mají silová pole..."

Vagon se zastavil na náměstí. Nejbližší ulice byly zaplněny Jupiteřany, kteří byli stejně zvědaví, jako jakýkoliv městský dav za podobných podmínek.

Přiblížil se expert ne radiokód:

"Je čas, abych si odpočinul. Dokonce jsme vám vyhradili budovu, i když nám to dělá problémy, protože svým pobytem ji znečistíte. Budeme ji muset zbourat, a pak znovu postavit. Ale budete mít kde spát."

XX-3 mávl rukou na znamení protestu a řekl: "Děkujeme vám, ale nemusíte se znepokojovat. Neméme námitky proti tomu, abyste nás nechali tady. Jestli si chcete odpočinou, prospat se, počkáme tu na vás. Co se nás týče," dodal nenuceně, "my nespíme vůbec."

Jupiteřan na to neřekl nic. Kdyby však měl tvář, jistě by se naní objevil dost zábavný výraz. Jupiteřan se vzdálil a roboti zůstali ve vagonu. Obklopila je stráž z dobře vyzbrojených Jupiteřanů.

Uběhle nemálo času, než se expert vrátil. Představil Jupiteřany, kteří s nim přišli:

"Jsou se mnou dva pracovníci centrální vlády, kteří se laskavě uvolili s vámi pohovořit."

Jeden z pracovníků vlády, jak bylo vidět, znal radiokód a netrpělivě experta přerušil svým praskáním: "Vy špinavci!" - pbrátil se

k robotům, " vylezte z vagonu, chceme si vás prohlédnout."

Roboti rádi vyplnili jeho přání. A zatímco Třetí a Druhý vystoupili z pravé strany vagonu, První vystoupil skrz levou stěnu. Doslova "skrz", protože ho nenapadlo zapnout mechanismus, který otevíral dveře, a strhl celou stěnu. Za ní následovala dvě kola a osa. Vagon se rozpadl, a XX-1 ohroměně zíral na úlomky.

Nakonec tiše zapraskal: "Prominte. Doufám, že ten vagon není příliš drahý." XX-2 zkroušeně dodal: "Náš kolega bývá často neohrabaný. Prominte mu to."

XX-3 se bez zvláštního úspěchu snažil dát rozpadlý vagón dohromady.

XX-1 se znovu začal omlouvat: "Materiál, ze kterého jste vagón vyrobili, je příliš nepevný. Vidíte?" Oběma rukama zdvihl desku plastiku s rozměrem asi čtverečního metru, na tři palce silnou a pevnou jako ocel. Robot desku lehce ohnul, a ta se přelomila. "Měl jsem s tím počátat," dodal XX-1.

Představitel vlády Jupitera trochu zmírnil tón:

"Vagón stejně bude zničen, protože jste ho znečistili svou přítomností. "Odmlčel se a dodal: "Tvorové! My, Jupiteřané, nemáme vulgární zájem o nižší živočichy,ale naši vědci potřebují fakta."

"Souhlasíme s vámi," souhlasně pokývl Třetí. "My je také potřebujem."

Jupiteřan jeho slovo ignoroval. "Vy zřejmě nemáte orgán, citlivý na hmotu. Jak získáváte představu o předmětech, které nemůžete ohmatat?"

Třetí se zajímal:"Chcete říci, že Jupiteřané bezprostředně cítí hmotnost?"

"Já tu nejsem proto, abych odpovídal na vaše otázky... vaše unáhlené otázky."

"To znamená, pokud to dobře chápu, že předměty o nevelké hmotnosti jsou pro vás průhledné, i když nevnímáte záření."

Třetí se obrátil ke Druhému: "Tak takhle vidí. Jejich atmosféra je pro ně průzračná jako vakuum."

Jupiteřan znovu zapraskal:

"Okamžitě odpovězte na naší otázku, jinak vásnařídím zničit."

"Cítíme energii," hned odpověděl Třetí. "Můžeme se vyladit na elektromagnetické záření libovolné délky. Teď vidíme vzdálené předměty tak, že vyzařujeme radiovlny, a blízké předměty s pomocí..." Robot se odmlčel a pak se zeptal Druhého: "Existuje nějaké kodové slovo pro gamma paprsky?"

"Takové slovo neznám," odpověděl Druhý.

Třetí se znovu otočil k Jupiteřanovi: "Bližší předměty vidíme za pomoci jiného záření, pro které neexistuje kodové slovo."

Jupiteřané odstoupili, a ačkoliv se k robotům nedonesl žádný zvuk, podle nepochopitelných pohybů různými částmi těla bylo zřejmé, že spolu Jupiteřané živě diskutují.

Pak se představitel vlády znovu přiblížil: "Bytosti z Ganymeda! Rozhodli jsme se vám ukázat některé závody,abyste se seznámili s nepatrnou částí našich ohromných úspěchů. Pak vám dovolíme, abyste se vrátili a vyjasnili beznadějnost vašeho postavení celé s... všem tvorům vnějšího světa."

Třetí řekl Druhému: "Vidíš, jaká je jejich psychologie. Snaží se za každou cenu ukázat svou převahu. Teď se jedná o záchranu prestiže." A radiokódem: "Děkujeme za vaši laskavost."

Ale dost rychle roboti zjistili, že Jupiteřané dosáhli mnohého. Připomínalo to prohlídku zajímavé výstavy. Jupiteřané ukazovali a vysvětlovali vše, ochotně odpovídali na každou otázku, a XX-1 dělal stovky poznámek do své paměti.

Vojenská síla tohoto jediného města několikrát převyšovala vo-

jenský potenciál Ganymeda. A pokud se týkalo průmyslové produkce, deset takových měst mohlo předčit objemem výroby všechny planety osídlené člověkem. Přitom deset měst, podle informací, které získali, by představovalo jen malou část obyvatel Jupitera.

Třetí se otočil k Prvnímu a strčil do něj loktem.

"Co je?"

"Nejspíš mají silové pole, a v tom případě haši páni-lidé prohráli," vážně řekl XX-1.

"Bojím se, že máš pravdu. A proč si myslíš, že mají silové pole?"

"Protože nám neukazují pravé křídlo závodu. Možná, že tam pracují na silových polích."

Byli v ohromné slévárně, kde zhotovovali sto stop dlouhé tyče z křemíko-ocelové slitiny odolné proti čpavku.

"A co je v tamtom křídle?" klidně se zeptal Třetí vládního činitele.

Ten mu vysvětlil: "Je to sekce vysokých teplot. Různé procesy vyžadují takové teploty, kteroé jsou životu nebezpečné, a proto tam máme dálkové ovládání."

Představitel dovedl roboty ke stěně a ukázal na malé kulaté okénko, chráněné nějakým průhledným materiálem. Takových okének bylo mnoho, ozářených rudým mlhavým světlem, které vycházelo od tavících pecí a probíjelo se hustou atmosférou.

XX-1 vrhl na Jupiteřany podezřívavý pohled a zapraskal:

"Nebude nic namítat, jestli tam půjdu a prohlédnu si to? Velmi mě to zajímá."

"To je klukovina, První!" řekl Třetí. "Říkají pravdu. No ale jestli chceš, jdi se podívat. Ale nezdržuj se, neměme čas."

Jupiteřan řekl:"Neměte ponětí, jaký je tam žár. Zahynete!"

"To ne," jako mimochodem utrousil První, "žár pro nás nic neznamená."

Jupiteřané se radili a potom začali jednat. Vztyčili ochranné tepelné štíty a dveře, vedoucí do oddělení vysokých teplot se otevřely. XX-1 do nich vešel a pevně za sebpu zavřel. Jupiteřané se seběhli k okénkům.

XX-1 došel k nejbližší peci a prorazil zábradlí. Protože byl příliš nízký, aby viděl do konvertoru, nahnul ho. Roztavený kov začal proudit přes okraj. Robot se na taveninu se zájmem podíval, ponořil do ní ruku, setřásl ohnivé kovové kapky a to, co zbylo, si ozřel o jedno ze svých šesti kovových ramen. Pomalu se prošel podél pecí a pak dal znamení, že chce vylézt.

Jupiteřané poodešli. Když se XX-1 objevil v průchodu dveří, začali ho polévat proudem čpavku, který syčel, bublal a vypařoval se. Nakonec se robot ochladil ne snesitelnou teplotu.

XX-1 si nevšímal čpavkové sprchy a řekl svým kolegům:

"Mluví pravdu. Žádné silová pole tam nejsou. Nemá smysl, abychom se zdržovali. Páni-lidé nám dali přesné příkazy."

Obrátil se k jupiteřanskému představiteli abez váhání zaprskal: "Poslyšte, vytvořili vaši vědci silové pole?"

Přímočarost ovšem byla samozřejmým důsledkem konstrukčních zvláštností Prvního. Druhý a Třetí to věděli a proto se zdrželi nelichotivých poznámek.

Jupiteřan se konečně dokázal vymanit z podivnéhostrnutí. Když První vyšel ven, činitel stále tupě zíral na ruku robota, která se ponořila do roztaveného kovu.

"Silová pole? Tak to vás zajímá!" pomalu pronesl Jupiteřan.

"Ano," upřesnil První.

Roboty dovedli na kraj města, a ocitli se uprostřed stísněných staveb, které by bylo možné přirovnat k pozemské univerzitě.

Jupiteřanský představitel se rychle pohyboval vpřed a za ním dusali roboti, pronásledováni chmurnými představami.

XX-1 nechal všechny projít a zastavil se před neohrazenou sekcí. "Co to je?" zajímal se.

V oddělení stály úzké lavice. Na nich Jupiteřané manipulovali jakýmisi podivnými přístroji, jejichž hlavní částí byly silné elektromagnety.

Jupiteřan se obrátil k robotovi a netrpělivě řekl: "To je studentská laboratoř. Není tu nic, co by vás mohlo zajímat."

"A co dělají?"

"Zkoumají mikroskopické organismy. To jste nikdy neviděli mikroskop?"

"Viděl ho," řekl Třetí, "ale ne takový. Naše mikroskopy jsou určeny pro orgány citlivé na energii a pracují na principu odrazu energie paprsků. Vaše mikroskopy jsou zřejmě založeny na principu zvětšení hmoty. Velmi vtipné."

"Nebudete nic namítat, když se podívám, co je tam za organismy?" zeptal se První?

Vkročil k první lavici s studenti, kteří se báli znečistit stykem s mimoplanetany, se shlukli ve vzdálenějším rohu. XX-1 odstrčil mikroskop a začal si podrobně prohlížet podložní sklíčka. V údivu odložil první, vzal druhé... třetí... čtvrté...Potom se obrátil k Jupiteřanovi: "Ty organismy jsou živé? Takové malé, podobné červům?"

"Samozřejmě!"

"To je divné. Jak se na ně podívám, tak hned hynou!"

Třetí sebou trhnul a řekl svým druhům: "Zapoměli jsme na své gama záření. Půjdeme odsud, První, nebo se nám podaří zabít všechny mikroorganismy v téhle místnosti."

Obrátil sek Jupiteřanovi: "Bojím se, že naše přítomnost škodí méně vyvinutým formám života. Raději půjdeme pryč. Doufám, že uhynulé organismy není pro vás obtížné nahradit jinými. A vy se také raději držte od nás dál, protože by naše záření mohlo na vás také mít účinek nepříznivý."

Jupiteřan neřekl ani slovo a důstojně se pohnul dále, ale bylo vidět, že se od této chvíle vzdálenost mezi ním a roboty zdvojnásobila.

Za nějakou dobu roboti došli do velké místnosti. V jejím středu, bez ohledu napřitažlivost Jupitera, visel velký slitek kovu bez jakékoli viditelné opory.

Jupiteřan zapraskal:

"A to je naše silové pole. Poslední úspěch. V neviditelné bublině je vakuum. Silové pole vydrží tlak naší atmosféry a váhu kovu, ekvivalentní dvěma kosmickým lodím. Co na to řeknete?"

"Nakýtě se vám možnost kosmických letů," řekl Třetí.

"Velmi správně. I kov, i plastik jsou nedostatečně pevné k tomu, aby vydržely tlak naší atmosféry při vytvoření vakua, a silové pole to vydrží.... Bublina, ohraničená silovým polem, bude naší kosmickou lodí. Neuběhne ani rok, a zhotovýme statisíce takových lodí. Potom se vrhneme na Ganymed a zničíme tu sebranku, která se snaží upřít nám právo na vlády."

"Lidé Ganymeda na to nikdy nemysleli," snažil se protestovat Třetí.

"Mlčte!" zapraskal Jupiteřan. "Vraťte se a řekněte vašim, co jste viděli. Nepatrné silové pole, které má vaše loď, s našimi nelze vůbec srovnávat, protože náš nejslabší koráb bude tisíckrát silnější a větší."

"V takovém případě," řekl Třetí,"tu už nemáme co dělat a vrátíme se, abychom sdělili, co jsme viděli. Dovedte nás, prosím, k naší lodi a rozloučíme se. Ale něco asi nechápete. Lidé na Ganymedu, samozřejmě, silové pole mají, ovšem k naší lodi to nemá žádný vztah. My žádné silové pole nepotřebujeme."

Robot se obrátil ke svým druhům: "Za deset let bude s našimi pány-lidmi konec. Klás Jupiteru odpor není možné. Je příliš silný. Dokud byli Jupiteřané připoutání k povrch planety. lidé byli v bezpečí. Ale teď mají silová pole...Můžeme lidem pouze dodat naše zprávy, a to je všechno."

Roboti se odebrali pryč. Město zůstalo vzadu. Na horizontu se objevila tmavá skvrna - jejich loď.

Náhle Jupiteřan řekl: "Tvorové, tak vy říkáte, že neméte žádné silové pole?"

"My žádné nepotřebujeme," odpověděl bezvýrazně Třetí.

"Tak proč se v kosmickém prostoru vaše loď neroztrhne vlivem atmosférického tlaku uvnitř?"

Zamával chapadlem, jako by ukazoval na atmosféru Jupitera, která tlačila silou dvaceti milionů funtů na čtvereční centimetr.

"To je jednoduché. Naše loď není hermetická. Tlak zvenku i zevnitř je stejný."

"I v kosmu? Ve vaší lodi je vakuum? Lžete!"

"Můžete si naši loď prohlédnout. Nemá silové pole a není hermetická. Co je na tom divného? My nedýcháme, energii máme atomovou. Nevadí nám, jestli tlak je nebo není a ve vakuu se cítíme dobře."

"Ale vždyt ve vesmíru je absolutní nula!"

"To nehraje roli. My si sami regulujeme svou teplotu. Na teplotě prostředí nejsme závislí." Třetí se odmlčel. "No. teď už můžeme k lodi dojít sami. Nashledanou. Předáme lidem na Ganymedu vaše poselství: válka až do konce!"

Ale Jupiteřan náhle řekl: "Počkejte! Hned se vrátím."

Obrátil se a vydal se k městu.

Roboti se za ním dívali a mlčky čekali. Jupiteřan se vrátil teprve za tři hodiny. Bylo vidět, že velmi spěchá. Deset stop od robotů padl celým tělem na zem a začal divně klouzat. Neřekl ani slovo, dokud se robotů téměř nedotýkal vlastní kůží. A pak teprve zazněl přihlušený a uctivý radiokod:

"Vysoce vážení hosté, spojil jsem se s vůdcem naší centrální vlády, kterého jsem seznámil se všemi fakty, a mohu vás ujistit, že Jupiter si přeje jenom mír."

"Co?" zeptal se Třetí.

"Jsme připraveni obnovit spojení s Ganymedem," pokračoval Jupiteřan, " a slibujeme, že nebudeme podnikat žádné pokusy vystoupit do vesmíru. Naše silové pole se bude používat pouze n a povrchu Jupitera."

"Ale..." začal Třetí.

"Naše vláda s radostí přijme jakékoliv představitele Ganymeda, jestliže je naši drazí bratři-lidé budou chtít poslat."

Uzlovité chapadlo se přisunulo k robotům a ochromený Třetí ho stiskl. Druhý a První stiskli další dvě nabízená chapadla.

Jupiteřan důrazně řekl: "At je mezi Jupiterem a Ganymedem věčný mír!"

Kosmická loď, děravé jako řešeto, znovu vylétla do kosmu. Tlak a teplota znovu klesly na nulu a roboti se dívali na postupně se zmenšující kouli - Jupiter.

"Byli dost milí," řekl XX-2, "a to, že obrátili o sto osmdesát stupňů, je pěkné, ale nic nechápu."

"Podle mého," řekl XX-1, "se Jupiteřané včas zpamatovali a pochopili, že záměr nějakuškodit našim pánům-lidem je neuvěřitelným zlem. Takže se chovali docela přirozeně."

XX-3 vzdychnul a řekl: "Poslechni, celý problém je psychologický. Jupiteřané měli silně vyvinutý komplex nadřazenosti. Pokud nás nemohli zničit, tak chtěli alespon zachovat prestiž. Ta jejich výstava, všechna vysvětlení - to všechno bylo jen vychloubání, kterým nás chtěli zarazit a donutit nás, abychom se třásli před jejich mocí."

"To všechno chápu," přerušil ho Druhý, "ale..."
"Ale to se obrátilo proti nim," pokračoval Třetí. "Přesvědčili se, že jsme silnější. Neutopíme se, nejíme a nespíme, roztavený kov nám neuškodí. Dokonce i samotná naše přítomnost se ukázala být ničivou pro jejich organismy. Jejich poslední nadějí bylo silové pole. Ale když poznali, že ho vůbec nepotřebujeme a že můžeme žít ve vakuu při absolutní nule, jejich vůle byla zlomena." Třetí se odmlčel a dodal mentorsky: "A když je jednou vůle zlomena, komplex nadřazenosti navždy mizí."
Druzí dva roboti se zamysleli, a potom Druhý řekl: "Ale stejně je to nepřesvědčivé. Co je jim potom, jestli my jsme schopní? Vždyť jsme všeho všudy jen roboti. S námi by přece nebojovali."
"A to je právě ono, Druhý," klidně řekl Třetí. "Napadlo mě to teprve teď. Víte, že díky naší neohrabanosti jsme jim úplně nechtěně neřekli, že jsme jen roboti?"
"Vždyť se nás neptali!" řekl První.
"Správně. Proto si mysleli, že jsme lidé a že všechni lidé jsou takoví, jako my!"
Ještě jednou se podíval na Jupiter a zamyšleně dodal:
"Není divu, že se báli válčit!"

Přeloženo z ruského překladu "Něčajanaja poběda" ve sborníku americké SF "Palomníčestvo na Zemlju", "MOlodaja gvardija, Moskva, 1981. Originál Isaac Asimov: Victory Unintentional

přeložil Pavel Aganov

+-

ZE SVĚTA FILMU

TAJEMNÁ BOUŘE NAD PACIFIKEM

USA, 1979

Kamera: Victor J. Kemper

Scénář: David Ambrose, Gerry Davis, Thomas Hunter Peter Powell

Režie: Don Taylor

Hrají: Kirk Douglas, Martin Sheen, Katharine Rose Charles Durning aj.

Konec sedmdesátých let. Chystá se výcviková plavba letadlové lodi Nimitz, jíž se má jako pozorovatel za ministerstvo zúčastnit pan Lewski. Jeho příjezd do přístavu a vstup na loď se odehrává pod úvodními titulky, ale scéna je natolik důležitá, že ji stručně přibližím.

Do přístavu nepřijelo jen jedno auto. Za tím, z něhož vystoupil Lewski, zastavilo auto druhé; z něj vystoupil jen řidič. Pasažér na zadním sedadle zůstale sedět, jeho obličej byl díky tmavým sklům v oknech nezřetelný. Na Lewského dotaz řidič odpoví, že muž nevystoupí,

naloďování bude jen přihlížet. Vzhledem k tomu, že ze špatně synchronního překladu víc nešlo pochopit ani zachytit, scéna vlastně bezvýznamná. Avšak s posledním záběrem filmu získá na velké důležitosti.

Vše je připraveno k odplutí. Obvyklý ruch na palubě, v podpalubí i na velitelském stanovišti. Pan Lewski je představen kapitánovi lodě a je mu přidělena kajuta, sousedící s pracovnou palubního důstojníka, jež se zabývá historií. Přestože právě tato role je pro odvíjející se příběh podstatná a významuplná, omlouvám se čtenářům, že se mi zřejmě zcela nepodaří vše vystihnout a přesně popsat. Právě materiály, do nichž Lewski nahlédne a s nimiž je rozhněvaným majitelem přistižen, mají klíčový charakter pro příběh samotný. Lewski je rozhodnut se do pracovny ještě vrátit a materiály si dočíst.

Plavba probíhá normálně. Jen vzdálené hřmění a na obzoru zamračená obloha donutí kapitána k sarkastické poznámce na adresu meteorologů. Ti ve svém centru na lodi změny počasí vítají s rozpaky, neboť dost dobře nechápou, co se odehrává.

Podle plánu se uskutečňuje cvičný let několika stíhaček. Pochopitelně za dozoru Lewského. Najednou se prudce zhoršuje počasí. Déšť, blesky, hromy, silný vítr. Letadla musí okamžitě zpět. Až na jedno přistanou všechna téměř současně. Jedno se neobjevuje. Ale není čas zjišťovat, kde se zapomnělo.

K letadlové lodi se nezadržitelně blíží ohromný vír, pohlcuje celou loď. Ale vír čeho? Nemá hmotnou podstatu, neboť prostupuje sklem a stěnami kapitánského můstku bez jejich poškození. Zřejmě tedy magnetická bouře se silným ultrazvukovým vlněním, před kterým se na uši přitisknutými dlaněmi všichni na lodi přítomní marně chrání.

Bouřka odezní stejně rychle, jak se přihnala; poplach!! Připravit se na nouzové přistání posledního letadla. Pilot může být v bezvědomí.

Už je tu. Pilot sice s letadlem bezpečně přistane, ale z pilotní kabiny ho vyndají zcela bezvládného. Bojová technika je tedykkompletní, ztráty na životech žádné. A jak je to se spojením?

Krátká porada se zodpovědnými pracovníky dá jednoznačný výsledek: všechny přístroje fungují, ale spojení na používaných frekvencích žádné - éter mlčí. Kapitán je pravý voják. Neváhá ani chvíli. Vysílá ihned dvě stíhačky, aby prohlédly okolní vody, a průzkumné letadlo, aby zjistilo situaci na pobřeží. Pochopitelně se neustále snaží navázat spojení.

Následují události, které kapitánovi i ostatním prozradí pravý stav věcí.

Vyslané stíhačky narazí v neurčité vzdálenosti od Nimitze na přepychovou jachtu čtyřicátých let. Na palubě jsou tři muži a mladá žena. více než sekretářka jednoho z nich, který v rozhovorech vystupuje jako služebně nejvyšší.

Najednou se v blízkosti jachty objeví další dvě letadla. Znaky na křídlech - japonské, typ letadel - 2.světová válka. Po prvním přeletu nad jachtou podniknou druhý, již útočný. Jeden muž umírá, ostatní s vestami skáčou do vody. Američtí stíhači vše z velké výšky, nepozorování, sledují, žádají velitele o povolení zasáhnout ve prospěch napadených. Ne, jen sledujte a podávejte zprávy. Po dalším japonském přeletu umírá další muž, posledním dvěma nezbývá nic jiného než sundat vesty - a pod vodu.

Konečně přichází povolení zasáhnout. Pro moderní stíhačky není problém zvítězit nad svými předky. Jednomu z japonských letců se podaří před pádem letadla do moře katapultovat.

Záchranný vrtulník potom z vody vytáhne tři živé lidi - senátora Chapmana a jeho sekretářku a potom i japonského letce; záchrany se dočká i pes mladé ženy, Charly.

Průzkumný letoun přiveze fotografie pobřeží. Tvary lodí a situace v přístavu Pearl Harboru, výpověď japonského zajatce, normální rozhlasové vysílání na válečných frekvencích, skutečnost, že vrtulník zachránil předsedu senátu Chapmana, největšího kandidáta na prazidenta USA po smrti Roosevelta, a historické znalosti palubního důstojníka vedou k nezvratnému závěru: letadlová loď Nimitz se dostala časovým skokem do 6. prosince roku 1941, den před útokem Japonců na Pearl Harbor.

Senátor Chapman jedná s kapitánem z nadřízené pozice, nevěří jeho tvrzení o časovém skoku, žádá o spojení s velitelem na pevnině a obviňuje kapitána, že se dopouští velezrady, když nechce využít získané informace o připravovaném útoku. Spojení se Chapman dočká, ale v roce 1941 jsou jeho zprávy z křižníku Nimitz brány jako nejapný žert.

Průzkumný letoun přináší zprávu o přítomnosti japonské letadlové lodi v nebezpečné blízkosti přístavu. Senátor žádá zásah, Na chvíli sice jeho naléhání přeruší krvavý pokus o útěk, kdy se snaží zmatený Japonec za každou cenu získat svobodua varovat své vojska, ale po zneškodnění pokusu naléhá Chapman o to rozhodněji.

Kapitán se rozhoduje: nařizuje vrtulníkem dopravit senátora a jeho sekretářku do přístavu. V tajnosti se pak dohaduje s Lewskim a palubním důstojníkem. Lewski je ostře proti zásahu do běhu dějin, palubní důstojník poskytuje informaci, že Chapman těsně před útokem na

Pearl Harbor za záhadných okolností zahynul.

Kapitán se rozhoduje podruhé. Palubní důstojník / stačil se mezitím dosti citově sblížit se sekretářkou Chapmana/ dostává rozkaz vysadit senátora, jeho milenku a psa Charlyho na jednom z blízkých ostrovů a zanechat je tam spolu s dostatkem zásob. Rozkaz palubní důstojník ve své pravé podstatě nesplní. Charly se zaběhne do spleti podpalubních chodeb a vrtulníkem vůbec neodletí / ujme se ho potom Lewski/; Chapman vidí, že byl podveden a , když vysedne palubní důstojnák se sekretářkou z vrtulníku, pokusí se vrtulník unést. Při krátké rvačce však náhodný výstřel trefí nádrže a dojde k výbuchu. Na ostrově zůstane jen již zmíněná dvojice vystoupivších. Mladá žena si s nezatajovaným překvapením prohlíží konzervy, na nichž je zvláštní letopočet - 1979.

Kapitán po dlouhých diskusích s Lewským a důkladném promyšlení celé situace vyhlašuje poplach a vysílá všechny bojeschopné letouny naproti Japoncům, kteří již zahájili útok.

Drama vrcholí. Zasáhne však opět "příroda". Prudce, jako prve, klesné teplota, na obzoru se objeví znovu magnetický vír. Kapitán nařizuje ústup. Znovu časový skok. A světe div se: přesně do stejné doby roku 1979.

Návrat do přístavu.

Lewski vystupuje z lodi spolu se psem Charlym. Na molu stojí limuzína, která vyprovázela Lewského před vyplutím. Na zadním sedadle stejná osoba, vedle ní ještě jedna. Řidič otevírá dveře. Charly zavrtí ocasem a radostně skočí do otevřeného auta. Lewski nechápavě nahlíží dovnitř, O třicet osm let starší palubní důstojník, vedle něhož sedí stejně zestárlá bývalá Chapmanova sekretářka, vyslovuje potěšení nad šťastným návratem Lewského i všech ostatních.

Film končí.

Od lidí, kteří film viděli již dříve, jsem slýchával, že děj nestojí za nic, ale ta podívaná na moderní letadlovou techniku! Já jsem tak trochu názorů opačného.

Snad forma promítání na videu, tudíž malá obrazová plocha, ubrala všem záběrům startů, přistávání a přípravy letadel na zajímavosti a na přehlednosti / to hlavně/.

Zato časový skok tam a zpátky přinesl z hlediska sci-fi zajímavou situaci. Autoři scénáře perfektně promysleli zápletku a na základě historických faktů nám vlastně předložili teorii, že Chapmanovu záhadnou smrt mají na svědomí lídé ze sedmdesátých let, že události

po 6.12.1941 jsou jen důsledkem nepsaně nedovolených zásahů. A navíc: před vyplutím letadlové lodi Nimitz byl palubní důstojník v přístavu dvakrát!!

Fakt, který se mi hrozně líbí, ale který stále nemohu pochopit.

Jinak bych film "Tajemná bouře nad Pacifikem" zařadil do proudu americké komerční kinematografie, do skupiny průměrných děl, kam také, bohužel, spadají i herecké výkony, světoznámé Kirka Douglase /kapitán/ a Marina Sheena /Lewski/ nevyjímaje.

přetištěno s laskavým svolením redakce Světelných roků

+-

A. C. CLARKE

2010 - O D Y S E A D V Ě

/ 3. pokračování/

II. TSIEN

6. P R O B U Z E N Í

A to nám říkali, že nebudeme snít, pomyslel si Heywood Floyd, spíše překvapený než rozlobený. Nádherná růžová záře, která ho obklopovala, byla velice uklidňující. Připomínala mu pečení a praskající polena vánočního ohně. Ale nebylo tu žádné teplo, vskutku, cítil zřetelný, i když ne nepříjemný chlad.

Hlasy mumlaly, ale příliš potichu na to, aby rozuměl jednotlivým slovům. Pak se staly hlasitější, ale stále ještě nerozuměl.

"Jistě," řekl v náhlém údivu, "nemůžu snít v ruštině."

"Ne, Heyeoode," odpověděl ženský hlas. "Nesníš, je čas vstávat z postele."

Příjemná zář vybledla. Otevřel oči a zahlédl rozmazanou skvrnu světla svítilny klouzající z jeho obličeje. Ležel na lehátku, ke kterému byl přidržován elastickými popruhy. Postavy stály okolo něj, ale on byl příliš mimo na to, aby je mohl identifikovat.

Jemné prsty zavřely jeho víčka a masírovaly mu čelo.

"Nenamáhej se. Dýchej zhluboka...znova...tak je to správně...jak se cítíš teď?"

"Nevím... divně...omámený...a hladový."

"To je dobré znamení. Víš, kde jsi? Teď můžeš otevřít oči."

Postavy se zaostřily - nejprve dr.Ruděnková, potom kapitánka Orlová. Ale něco se Táně stalo od doby, co jí viděl, i když to bylo před hodinou. Floyd zjistil příčinu, byl to téměř šok.

"Zase ti narostly vlasy!"

"Doufám, že si myslíš, že je to vylepšení. Nemůžu říci to samé o tvých vousech."

Floyd zvedl ruku ke své tváři. Při tom zjistil, že musí vyvinout vědomé úsilí, aby řídil každou fázi pohybu. Jeho brada byla pokryta krátkým strništěm - tak dvou nebo třídenním.

'V hibernaci roste ochlupení pouze setinou normální rychlostí...'

"Tak jsem to dokázal," řekl. "Přicestovali jsme k Jupiteru."

Táňa se na něj zasmušile podívala, potom zběžně pohlédla na doktorku, která sotva postřehnutelně kývla.

"Ne, Heywoode," řekla. "Jsme ještě měsíc daleko. Neplaš se - loď je v pořádku a vše probíhá normálně. Ale tví přátelé ve Washingtonu nás požádali, abychom tě vzbudili dříve. Stalo se něco zcela neočekávaného. Závodíme o dosažení DISCOVERY - a obávám se, že prohrajeme."

7. T S I E N

Když se hlas Heywooda Floyda ozval z komunikačního zařízení, dva delfíni náhle přestali kroužit kolem bazénu a připluli k okraji. Položili své hlavy na obrubu a dychtivě zírali na zdroj zvuku.

Takže asi poznali Heywooda, pomyslela si Karolína s pocitem hořkosti. Kryštof, lezoucí dokola ve své dětské ohrádce si nepřestal hrát s barevnými obrázky knížky, dokonce ani když hlas jeho otce zaznělhlasitě a jasně ze vzdálenosti půl miliardy kilometrů kdesi ve vesmíru.

"...miláčku, nebuď překvapená, že mě slyšíš o měsíc dříve, ale už asi týdny víš, že tu máme společnost.

"Je stále těžké, abych tomu věřil, svým způsobem to nedává smysl. Není možné, aby měli dost paliva pro bezpečný návrat na Zemi. Dokonce ani nevíme, jak chtějí uskutečnit setkání.

"Samozřejmě, že jsme je nikdy neviděli. Dokonce když byli nejblíž, byl TSIEN více než padesát milionů kilometrů vzdálem. Měli spoustu času na odpověď na naše signály, kdyby chtěli, ale úplně nás ignorovali. Teď budou mít málo času na přátelský rozhovor. Za několik hodin se střetnou s atmosférou Jupiteru - a potom uvidíme, jak dobře pracuje jejich tepelný štít aerobrzdného systému. Když odvede svou práci, bude to dobré i pro naší morálku. Když selže - nu, nemluvme o tom.

"Rusové to berou pozoruhodně dobře, celkem vzato. Jsou rozzlobení a zklamaní, samozřejmě, ale slyšel jsem mnoho výrazů upřímného obdivu. Byl to opravdu skvělý trik stavět loď všem před nosem jako kosmickou stanici, dokud nepřidělali boostery.

"Ne, nemůžeme dělat nic než pozorovat. A při naší vzdálenosti nebudeme mít o moc lepší výhled než vaše nejlepší teleskopy. Nemůžu se tomu ubránit, přeju jim štěstí, i když samozřejmě doufám, že nechají napokoji DISCOVERY. Je to naše vlastnictví a vsadím se, že jím to každou chvíli Ministerstvo zahraničí připomíná.

"Všechno zlé je - kdyby nás naši čínští přátelé nepředběhli, neslyšela by jsi mne další měsíc. Ale teď, když mě dr. Ruděnková vzbudila, budu k tobě hovořit každý druhý den.

"Po počátečním otřesu se pěkně uklidnuji.- poznávám loď a její posádku, učím se chodit ve vesmíru. A opražuji svou mizernou ruštinu, ačkoli nemám moc příležitostí ji používat. Každý naléhá na mluvení anglicky. Jací otřesní lingvisté jsme my Američané! Někdy se stydím za náš šovinismus - nebo naší lenost.

"Úroveň palubní angličtiny se pohybuje od absolutně perfektní - hlavní spojový technik Saša Kovalev by se mohl živit jako reportér BBC - až k druhu když-budeš-mluvit-dost-rychle-nezáleží-na-tom-kolik-chyb-uděláš. Jediný, kdo nemluví plynule je Žena Marčenková, která na poslední chvíli nahradila Irinu Jakuninovou. Abych nezapomněl, jsem rád, že se Irina dobře zotavila - jaké to muselo být zklamání! Rád

bych věděl, jestli opět začala s létáním na závěsném kluzáku.

"A když mluvíme o nehodách, je zřejmé, že Žena určitě také měla nějakou ošklivou nehodu. Ačkoli plastičtí chirurgové odvedli pozoruhodnou práci, dá se poznat, že musela být kdysi těžce popálená. Je benhemínkem posádky a ostatní s ní jednají se - chtěl jsem říci soucitem, ale to je příliš ponižující. Řekněme s obvzláštní laskavostí.

"Možná bys ráda věděla, jaký na mě udělala dojem kapitánka Téňa. No, líbí se mi moc - ale nerad bych ji rozhněval. Není žádných pochyb, kdo přesně vede tuto lod.

"A vrchní lékař Ruděnková - setkala jsi se s ní na kosmické konvenci v Honolulu před dvěma lety a jsem si jist, že jsi nezapomněla na poslední večírek. Určitě pochopíš, proč jí všichni nazýváme Kateřina Veliká. Samozřejmě za jejími zády.

"Ale dost drbů. Nechci vidět ten příplatek, kdybych překročil čas. A mimochodem, tyto osobní hovory jsou pokládány za zcela soukromé. Ale není to jediné možnost komunikace, takže nebud překvapená, když příležitostně dostaneš zprávy - no, jinou cestou.

"Nemohu se dočkat, až se vrátím - stýská se mi po tobě a Chrisovi strašně moc. A až se vrátím zpátky, slibuji, že už nikdy znova neodejdu."

Krátké zasyčení, potom zcela zřejmě syntetický hlas řekl:"Tímto sekončí přenos 432/7 z kosmické lodi LEONOV." Jakmile Karolína Floydová vypnula reproduktor, dva delfíni sklouzli pod hladinu bazénu a odpluli do Pacifiku, sotva zanechávající vlnku na vodě.

Když si uvědomil, že jsou jeho přátelé pryč, začal Kryštof brečet. Jeho matka ho vzala do náruče a snažila se ho uklidnit, ale trvalo dlouho, než se jí to podařilo.

8. PRŮLET JUPITEREM

Obraz Jupiteru se stuhami bílých oblak, lososově růžovými stratosférickými pásy a Velkou rudou skvrnou zírající jako smutné oko, visel nehybně na projekční obrazovce palubní desky. Byl ve třech čtvrtinách úplnku, ale nikdo se nedíval na osvětlený disk, všechny oči byly upřeny na srpek temnoty na jeho okraji. Tam, nad noční stranou planety, se čínská lod blížila k osudovému setkání.

To je absurdní, pomyslel si Floyd. Nemůžeme vidět nic ve vzdálenosti čtyřiceti milionů kilometrů. A nevadí to, rádio nám řekne všechno, co chceme vědět.

TSIEN uzavřel všechny zvukové, televizní a informační obvody už před dvěma hodinami, také dalekodosahové antény byly staženy do ochraného stínu tepelného štítu. Pouze všesměrový signál stále vysílal, přesně určující polohu čínské lodi, jak se nořila do toho oceánu velikosti kontinentů. Pronikavé píp...píp...píp...byl jediný zvuk v řídící místnosti LEONOVA. Každý z těchto pulsů opustil Jupiter před více než dvěma minutami. Jejich zdroj už mohl být oblakem do běla rozžhaveného plynu, rozptylujícího se v Jupiterově stratosféře. Signál unikal, šuměl. Pípnutí se zkreslovala, několik jich vypadlo úplně, pak se posloupnost obnovila.

Plazmový oblak kolem TSIENA vzrůstal a brzy přeruší všechna spojení, dokud se lod nevynoří. Jestliže se kdy vynoří.

"Posmotri!" zvolala Max. "Támhle je!"

Nejdřív neviděl Floyd nic. Potom, právě nad okrajem osvětleného kotouče, rozeznal malou hvězdičku - zářící v místech, kde by žádná hvězda nemohla nikdy být. proti tmavé tváři Jupiteru.

Vypadala zcela nehybná, ačkoli věděl, že se musí pohybovat stovkou kilometrů za sekundu. Pomalu se rozjasnovala a potom to už nebyl pouze bezrozměrný bod, ale začala se prodlužovat. Umělá kometa

letěla napříč noční oblohou Jupiteru a zanechávala za sebou bílou plynovou stopu tisícikilometrové délky.

Jedno poslední, hrozně zkreslené a divně protažené pípnutí zaznělo z navéděcího majáku. Potom bylo pouze slyšet bezvýznamné syčení Jupiterovy vlastní radiace, jeden z těch mnoha kosmických hlasů, které nemají co dělat s člověkem nebo jeho dílem.

TSIEN byl neslyšitelný, ale ještě ne neviditelný. Neboť mohli vidět, že se ta drobná podlouhlá jiskřička vskutku pohybovala znatelně daleko od osvětlené tváře planety a že brzy zmizí na noční stranu. Do té doby, jestliže by vše proběhlo podle plánu, by Jupiter zachytil lod, pohlcujíc její nechtěnou rychlost. Kdyby se vynořila spoza obří planety, byla by dalším satelitem Jupiteru.

Jiskřička doblikala. TSIEN obkroužil křivku planety a mířil nad noční stranu. Nic nebude k vidění nebo slyšení, dokud se nevynoří ze stínu. Jen za necelou hodinu, jestliže vše půjde dobře. Bude to velice dlouhá hodina pro Číňany.

Hlavnímu vědci Vasiliji Orlovi a spojovacímu technikuku Sašovi Kovalovi tato hodina utekla neobvykle rychle. Bylo toho hodně, co se mohli dovědět z pozorování této hvězdičky. Její časy objevení a zmizení a hlavně Doplerův posuv radiového majáku podají podstatné informace o nové oběžné dráze TSIENA.

Počítače LEONOVA již trávily získaná čísla a chrlily ven předpověděné časy opětného vynoření, založené na různých předpokladech o velikosti brzdění v Jupiterově atmosféře.

Vasilij vypnul displej počítače, poletujíc nad křeslem povolil svůj bezpečnostní pás a obrátil se na trpělivě čekající obecenstvo.

"Nejbližší znovuobjevení je za čtyřicet dvě minuty. Proč nejdete na procházku, diváci, abychom se mohli soustředit a dostat všechno do nějakého pořádného tvaru ? Čau za třicet pět minut. Kšá! Nu uchodí!"

Vyházené osoby opustily váhavě můstek - ale k Vasilijovi nechuti všichni byli opět zpátky za něco méně než třicet minut. Ještě je plísnil za nedostatek důvěry v jeho výpočty, když povědomé píp...píp ...píp.... TSIENOVA sledovacího majáku vyrazilo z reproduktorů.

Vasilij vypadal udiveně a znecitlivěně, ale brzy se přidal ke spontánnímu kruhu aplaudujících. Floyd nevěděl, kdo začal první tleskat. Snad mohli být rivalové, ale všichni společně byli astronauté, tak daleko od domova, jak jen kdy lidé daleko cestovali.

"Vyslanci lidstva" v honosných slovech první Vesmírné smlouvy Spojených národů. Dokonce i kdyby nechtěli, aby Čínané uspěli, nikdy by si nepřáli, aby skončili katastrofou.

Samozřejmě také šlo z velké části o jejich vlastní zájem, neubránil se myšlence Floyd. Teď se šance v LEONOVOV vlastní prospěch významně zvětšily: TSIEN ukázal, že aerobrzdný manévr je vskutku možný. Údaje o Jupiteru byly správné. Jeho atmosféra neobsahovala neočekávané asnad osudové překvapení.

"Nu," řekla Táňa. "Předpokládám, že bychom jim měli poslat gratulaci. Ale i kdybychom to udělali, nepotvrdili by příjem."

Někteří kolegové si ještě dělali legraci z Vasilije, který zíral na displej počítače v upřímné nedůvěře.

"Tomu nerozumím," zvolal. "Ještě by měli být za Jupiterem! Sašo, dej mi rychlostní údaje jejich majáku!"

Další tichý dialog byl veden s počítačem, potom si Vasilij dlouze potichu hvízdl.

"Něco není v pořádku. Jsou na pevné oběžné dráze, v pořádku- ale ta jim neumožní uskutečnit setkání s DISCOVERY. Oběžná dráha, na které teď jsou, je zanese kus za Io. Přesnější údaje budu mít, když je budeme sledovat ještě pár minut."

"Stejně jsou určitě na bezpečné oběžné dráze," řekla Táňa. "Vždycky mohou udělat pozdější korekce."

"Smad. Ale stálo by je to dny, i kdby měli palivo. O čemž pochybuji."

"Takže jim to stále můžeme nandat."

"Nebud takový optimista. Jsme ještě tři týdny od Jupiteru. Mohou udělat tucet oběhů, než se tam dostaneme a vybrat si ten nejpříznivější pro setkání."

"Opět předpokládáme-li, že mají dost paliva."

"Samozřejmě, A to je něco, o čem můžeme činit pouze vzdělané odhady."

Všechna tato konverzace proběhla v tak rychlé a vzrušené ruštině, že Floyd zůstal daleko pozadu. Když se mu Táňa omluvila a vysvětlila mu, že TSIEN přestřelil a míří k vnějším měsícům, jeho první reakce byla: "Mohou mít tedy vážné potíže. Co uděláte, když požádají o pomoc?"

"Určitě žertuješ. Umíš sů představit, že by to udělali? Jsou příliš hrdí. Stejně by to nebylo možné. Víš přece, že nemůžeme změnit průběh naší mise. I kdybychom měli palivo..."

"Máš pravdu, samozřejmě, ale mohlo by být obtížné vysvětlit to devadesáti devíti procentům lidské rasy, která nerozumí nebeské mechanice. Měli bychom začít myslet na nějaké politické komplikace - vypadalo by to špatně pro nás pro všechny, kdybychom nemohli pomoc. Vasiliji, můžeš mi dát jejich konečnou oběžnou dráhu, jakmile ji vypracuješ? Jdu k sobě do kabiny, mám tam nějakou práci."

Floydova kabina, nebo spíše jedna třetina kabiny, byla stále částečně plná skladovaných věcí. Mnoho z nich bylo naskládáno na palandách oddělených závěsem, které budou obývány Chandrou a Curnowem, až se vynoří ze svého dlouhého dřímání. Podařilo se mu vyklidit malý pracovní prostor pro své osobní účely a byl mu slíbem luxus dalších celých dvou kubických metrů - jen jakmile někomu zbyde čas, aby pomohl s odstraněním nábytku.

Floyd odemkl svůj malý spojovací panel, nastavil šifrovací klávesy a zavolal pro informace o TSIENU, které k němu byly přenášeny z Washingtonu. Zajímalo ho, zda jeho hostitelé měli nějaké štěstí v jejím luštění. Šifra byla založena na součinu dvou stomístných prvočísel a Národní bezpečnostní agentura vsadila svou pověst na tvrzení, že nejrychlejší existující počítač ji nemůže rozlousknout před Velkým třeskem na konci vesmíru. Bylo to tvrzení, které nemohlo být nikdy dokázáno - pouze vyvráceno.

Ještě jednou si pozorně prohlédl výborné fotografie čínské lodi, pořízené, když odkryla své karty a chystala se opustit oběžnou dráhu Země. Byly tu i pozdější snímky - ne tak jasné, protože loduž byla příliš daleko od slídících fotopřístrojů - posledního stupně fičícího k Jupiteru. Ty ho zajímaly nejvíce, i když ještě užitečnější byly výkresy únikové dráhy a odhady výkonu.

I při připuštění nejoptimálnějších předpokladů bylo obtížné uhodnout, co doufali Číňané udělat. Museli spálit nejméně devadesát procent paliva v tomto šíleném skoku přes Sluneční soustavu. Jedině že by to byla doslova sebevražedné mise - něco, co se nedalo vyloučit - pouze plán zahrnující hibernaci a pozdější pomoc dával nějaký smysl. A špionáž nevěřila, že by čínské hibernační technika byla dostatečně pokročilá, aby to byla uskutečnitelná varianta.

Ale špionáž se často mýlila a dokonce ještě častěji byla - zmatena lavinou nezpracovaných faktů, které musela vyhodnotit - šumem ve svých informačních obvodech. Udělali pozoruhodnou práci na TSIENOVI, vzhledem k časové tísni, ale Floyd by si přál, kdby ten materiál, co mu poslali, byl býval pečlivěji filtrován. Něco z toho byl očividný škvár bez žádného spojení s misí.

Ale když nevíš, co hledáš, musíš hledat bez předsudků, nezaujatě. To co se na první pohled zdá bezvýznamné nebo dokonce nesmyslné,

by mohlo být životně důležitou informací. S povzdechem začal ještě jednou probírat pět set stránek údajů, snažíc se o maximální soustředění, zatímco diagramy, tabulky, fotografie - některé tak rozmazané, že mohly představovat téměř cokoliv - nové položky, seznamy delegátů vědeckých konferencí, tituly technických publikací a dokonce komerční dokumenty probíhaly na vysokorozlišovací obrazovce. Velice účinný průmyslový kontrašpionážní systém byl zřejmě extrémně zaměstnaný. Kdo by si pomyslel, že tolik japonských holografických pamětových modulů nebo švýcarských mikroovládačů toku plynu nebo německých detektorů radiace by se mohlo sledovat k cíli na dně vyschlého jezera Lop-Nor - prvního milníku na jejich cestě k Jupiteru.

Některé položky musely být zahrnuty náhodou, nemohly se nijak vztahovat k misi. Jestliže Číňané vydaly tajnou objednávku na tisíc infračervených senzorů - přes imaginární společnost v Singapuru, byl to zájem pouze vojenský. Zdálo se vysoce nepravděpodobné, že by TSIEN očekával, že bude stíhán tepelně navéděnými střelami. A tohle bylo skutečně legrační - specializované zeměměřičské a rudožilné prospektorské vybavení od Glacier Geophysics,Inc. /Ledová Geofyzikální/ z Anchorage, Aljaška. Který blbeček si myslel, že expedice do hlubin vesmíru by k něčemu potřebovala...

Úsměv zmrzl na Floydových rtech, cítil, jak se mu vzadu na krku stahuje kůže. Můj Bože - to by se neodvážili! Ale již se odvážili obrovsky a teď, nakonec, všechno dávalo smysl.

Vrhl pohled zpátky na fotografie a odhadoval plány čínské lodi. Ano, bylo to takhle možné - ta žlábkování na zádi, podél elektrod vychylování pohonu, by byla asi tak správná velikost...

Floyd zavolal můstek: "Vasiliji," řekl, "už jsi vypracoval jejich oběžnou dráhu?"

"Ano, už." odpověděl navigátor nezvykle tichým hlasem.

Floyd by okamžitě mohl říci, že se věci vyjasnily. Střelil od boku:

"Budou přistávat na Europě, že?"

Na druhém konci vybuchl nevěřícný výdech.

"Cort vozmi! Jak ses to dozvěděl?"

"Nedozvěděl - jen jsem to uhodl."

"Nemůže v tom být žádná chyba. Zkontroloval jsem čísla na šest míst. Brzdící manévr pracoval přesně jak zamýšleli. Jsou přímo v kursu k Europě - to se nemohlo stát náhodou. Budou tam za sedmnáct hodin."

"A půjdou na oběžnou dráhu."

"Snad, nespotřebovalo by to moc paliva. Ale proč by to měli dělat?"

"Risknu další dohad. Učiní rychlý zeměměřičský průzkum a potom přistanou."

"Jsi cvok - nebo víš něco, co my nevíme?"

"Ne - je to jen záležitost jednoduché dedukce. Sami si podrážíté nohy tím, že přehlížíte očividné."

"Dobrá, Šerloku, proč by měl kdokoli chtít přistát na Europě? Co je tam, proboha?"

Floyd vychutnával svou malou chvíli triumfu. Samozřejmě se ještě mohl úplně mýlit.

"Co je na Europě? Pouze nejhodnotnější látka ve vesmíru."

To přepískl. Vasilij nebyl žádný hlupák a okamžitě sám vystřelil odpověď.

"Samozřejmě - voda!"

"Přesně. Bilióny a bilióny tun vody. Dost pro naplnění palivových nádrží - pro výlet po všech měsících a ještě zbude spousta pro setkání s DISCOVERY a cestu domů. Nerad to říkám, Vasiliji, ale naši čínští přátelé nás opět přetrumfli."

"Ovšem za předpokladu, samozřejmě, že se jim to podaří."

9. LED VELKÉHO KANÁLU

Až na uhelně černou oblohu by fotografie mohla být pořízená kdekoliv v polárních oblastech Země. Nebylo nic ani trochu cizokrajného na moři zvrásněného ledu, které se rozprostíralo po celé ploše až k obzoru. Pouze pět postav v kosmických skafandrech v popředí dávalo znát, že panoráma je z jiného světa,

Ani teď rezervovaní Číňané neprozradili jméno posádky. Anonymní vetřelci na zmrzlé ledové krajině Europy byli pouze hlavní vědec, velitel, navigátor, první technik a druhý technik. Bylo také ironické, neubránil se Floyd myšlence, že každý na Zemi viděl tyto již historické fotografie hodinu před tím, než dosáhly LEONOVA, i když byl o tolik blíž k dějišti. Ale TSIENOVA vysílání byla přenášena na tak úzkém paprsku, že bylo nemožné je zachytit. LEONOV mohl zachytit pouze jejich maják vysílající nestraně ve všech směrech. Dokonce i ten byl neslyšitelný déle než půlu času, protože jednak ho otáčení Europy odnášelo z doslechu, jednak byl sám měsíc stíněn monstrozní masou Jupiteru. Všechny hubené zprávy o Čínské misi musely být přeneseny ze Země.

Loď přistála po počátečním průzkumu na jednom z mála ostrovů z pevné skály, který vyčníval skrz ledový povlak pokrývající vlastně celý měsíc. Tento led byl plochý od pólu k pólu. Nebylo tu žádné počasí, aby ho vyřezávalo do podivných tvarů, žádný hromadící se sníh, aby vytvářel vrstvu po vrstvě do pomalu se pohybujících se kopců. Meteority by mohly spadnout na bezvětrnou Europu, ale nikdy ani vločka sněhu. Jediné síly, formující její povrch jsou neustálý tah gravitace, snižující všechny vyvýšeniny do jedné jednotné úrovně, a neustálé otřesy, zposobované ostatními měsíci, jak mijí a mijí Europu po svých oběžných drahách. Sám Jupiter, navzdory své daleko větší hmotnosti, mel mnohem menší účinek. Přílivy a odlivy vlivem Jupitera ukončily svou práci před věky a zajistily, že Europa zůstala navždy obrácená jednou tváří směrem ke svému obrovitému pánovi.

Všechno toto bylo známo od průletové mise Voyagerů v sedmdesátých letech dvacátého století, průzkumů Galilea v osmdesátých letech a přistání Keplera v devadesátých. Ale za několik hodin se Číňané dozvěděli o Europě více než všechny předchozí mise dohromady. Tyto znalosti si nechávali pro sebe, člověk by toho mohl litovat, ale málokdo by mohl popřít, že si získali právo to udělat.

Co bylo popíráno se stále větší a větší drsností, bylo jejich právo měsíc anektovat. Poprvé v dějinách nějaký národ uplatnoval nárok na jiný svět a všechny sdělovací prostředky na Zemi se přely o právní stanovisko. Ačkoli Číňané poukázali v nudné délce, že nikdy nepodepsali kosmickou smlouvu Spojených národů '02, a tak nejsou vázáni jejími opatření, nedělalo to nic, aby to uhasilo hněvivé protesty.

Náhle největší novinkou ve Sluneční soustavě byla Europa. A člověk na mušce / přinejmenším pro několik milionů kilometrů/ byl velmi žádaný.

"Tady je Heywood Floyd, na palubě Kosmonauta ALEXEJE LEONOVA, v kursu k Jupiteru. Ale jak si můžete dobře představit, všechny naše myšlenky jsou nyní zaostřeny na Europu.

"Právě v této chvíli se na ni dívám přes nejvýkonněnší teleskop lodi. Pod tímto zvětšením je desetkrát větší než Měsíc, jak ho vidíte pouhým okem. A je to skutečně tajuplný pohled.

"Povrch je jednotně růžový s několika malými hnědými ploškami. Je pokryt složitou sítí úzkých čar, vinoucích a lnící se ve všech směrech. V podstatě vypadá velice podobně jako fotografie z lékařské učebnice ukazující vzor tvořený žilami a tepnami.

"Některé z těchto útvarů jsou stovky - nebo dokonce tisíce kilometrů dlouhé a vypadají spíše jako iluzorní kanály, které si Percival Lowell a jiní astronomové na začátku dvacátého století představovali, že viděli na Marsu.

"Ale kanály Europy nejsou iluzí, ačkoliv, samozřejmě, nejsou umělé. A co víc, dokonce obsahují vodu - nebo přinejmenším led. Protože měsíc je téměř úplně pokryt oceánem v průměru padesát kilometrů hlubokým.

"Protože je tak daleko od Slunce, je teplota na povrchu Europy extrémně nízká - kolem stopadesáti stupňů pod nulou. Takže člověk by mohl očekávat, že její jednoduchý oceán bude pevný blok ledu.

"Ale kupodivu to tak není; uvnitř Europy je generována spousta tepla přílivovými silami - stejnými silami, které pohánějí velké vulkány na sousedním Io.

"Takže led je úrůběžně rozpouštěn, láme se a zamrzá, tvoříc praskliny a uličky, jako jsou na plovoucích ledových krách v našich vlastních polárních oblastech. Je to složitá splet prasklin, kterou, teď vidím, většina prasklin je tmavá a velice starodávná, snad miliony roků stará. Ale několik jich je čistě bílých; jsou to ty nové, které se právě rozevřely a mají škraloup pouze několik centimetrů silný.

"TSIEN přistál právě u jedné z těchto bílých žil - patnáct set kilometrů dlouhého útvaru, který byl pokřtěn Velký kanál. Čínané pravděpodobně zamýšlejí napumpovat jeho vodu do svých palivových nádrží, aby mohli prozkoumat soustavu Jupiterových měsíců a potom se vrátit na Zemi. Nemusí to být jednoduché, ale jistě si prostudovali místo přistání s velkou pečlivostí a určitě vědí co dělají.

"Nyní je zřejmé, proč podstoupili takové riziko - a proč by měli nárokovat Europu. Jako bod pro obnovení paliva. Mohla by být klíčem k celé vnější Sluneční soustavě. Ačkoli na Ganymedu je také voda, je všechna zmrzlá a také méně přístupná kvůli silnější gravitaci tohoto měsíce.

"A je tu další věc, která mě právě napadla. I kdyby Číňané uvízli na Europě, snad by mohli přežít, dokud by se neuspořádala záchranná mise. Mají spoustu energie, v té oblasti mohou být užitečné nerosty - a víme, že Číňané jsou odborníci na výrobu umělé stravy. Nebyl by to moc přepychový život, ale mám některé přátele, kteří by ho šťastně přijali za omračující pohled na Jupiter, roztažený přes oblohu - pohled, který doufám sami uvidíme pouze za několik dní.

"Mluví Heywood Floyd, zdravící za své kolegy a sebe z paluby ALEXEJE LEONOVA."

"A tedy je můstek. Velice pěkné podání, Heywoode. Měl jsi být reportérem."

"Měl jsem spoustu praxe. Polovinu svého času jsem strávil při PR pracích."

"PR?"

"Public relations - veřejné vztahy- obvykle abych řekl politikům, proč by nám měli dát víc peněz. Něco, s čím vy si nemusíte lámat hlavu."

Floyd odejmul svůj knoflíkový mikrofón, zablokoval polohu teleskopu a vymotal se z mrnavé pozorovací kopule. Jak odcházel, málem se srazil s Nikolajem Ternovským, zjevně na podobné výpravě.

"Chystám se ukrást tvoje nejlepší citáty pro Moskevský rozhlas, Woody. Doufám, že ti to nevadí."

"Jsi vítán, tovarišč. Stejně, jak bych ti v tom mohl zabránit?"

Na můstku kapitánka Orlová zamyšleně pohlížela na změť slov a čísel na hlavním displeji. Floyd je začal bolestivě převádět na latinku, když ho přerušila.

"Nestarej se o podrobnosti. Toto jsou odhady času, který bude TSIEN potřebovat pro doplnění svých nádrží a přípravě na vzlet."

"Moji lidé provádějí stejné výpočty - ale je tu příliš mnoho proměnných."

"Myslíme, že jsme odstranili jednu z nich. Věděl jsi, že ty nejlepší pumpy, které můžeš koupit, patří požérníkům? A byl bys překvapen, kdyby ses dozvěděl, že Beijing Central Station zažádalo náhle o své nejposlednější modely před několika měsíci, navzdory protestům starosty?"

"Nejsem překvapen - pouze ztracen v obdivu. Pokračuj prosím."

"Mohla by to být náhodná shoda, ale ty pumpy by měly právě tu správnou velikost. Když se provedou učené odhady o rozvinutí hadic, vrtání skrz led atd. - no, myslíme si, že by mohli opět vzlétnout za pět dní."

"Pět dní!"

"Když budou mít štěstí a všechno bude bezvadně fungovat. A když nebudou čekat na naplnění svých palivových nádrží, ale pouze vezmou právě dost pro bezpečné setkání s DISCOVERY dříve, než to uděláme my. Dokonce i kdyby nás předběhli o jednu hodinu, bylo by to dost. Přinejmenším by mohli uplatnovat právo odměny za záchranu."

"Ne podle právníků Ministerstva zahraničí. Ve vhodný okamžik prohlásíme, že DISCOVERY není opuštěná, ale bylapouze zaparkovaná, dokud ji neregenerujeme. Jakýkoli pokus převzít lod by byl činem pirátsttí."

"Jsem si jista, že to na Číňany zapůsobí nejvíc."

"Když ne, tak co s tím můžeme dělat?"

"Převýšíme je počtem - dvě ku jedné, když vzkřísíme Chandru a Curnowa."

"Myslíš to vážně? Kde jsou tesáky pro vylodění?"

"Tesáky?"

"Meče - zbraně."

"Aha. Mohli bychom použít laserový telespektrometr. Ten může vypařit miligramové asteroidové vzorky v dosahu tisíců kilometrů."

"Nejsem si jist, že mám rád tento způsob konverzace. Moje vláda by jistě neodpustila násilí, kromě sebeobrany, samozřejmě."

"Vy naivní Američané! My jsme realističtější, musíme být. Všichni tví prarodiče zemřeli stářím, Heywoode. Tři z mých byli zabiti ve Velké vlastenecké válce."

Když spolu byli sami, Táňa mu vždy říkala Woody, nikdy Heywoode. Určitě to myslí vážně. Nebo pouze zkouší jeho reakci?

"Stejně, DISCOVERY je pouze materiál za několik miliard dolarů. Loď není důležitá - jenom informace, které nese."

"Přesně. Informace, které mohou být okopírovány a potom vymazány."

"Dostáváš samé hezké nápady, Táňo. Někdy si myslím, že všichni Rusové jsou trochu paranoičtí."

"Díky Napoleonovi a Hitlerovi jsme získali právo být. Ale neříkej mi, že jsi ještě nevypracoval ten - jak tomu říkáte, scénář? - pro sebe?"

"To nebylo nutné," odpověděl Floyd spíše otrávěně. "Ministerstvo zahraničí to pro mě již udělalo - a s variantami. Jenom budeme muset sledovat, s kterou čínané vyrukují. A neměl bych být ani v nejmenším překvapen, kdyby nás zase přehádali."

10. V Ý K Ř I K Z E U R O P Y

Spaní v nulové gravitaci je zručnost, kterou je potřeba se učit. Floydovi to trvalo skoro týden, než našel nejlepší způsob zakotvení nohou a rukou tak, že se nevychylovaly do nepohodlných poloh. Ted byl odborníkem a netěšil se na návrat váhy. Vskutku, samotná myšlenka mu přinášela příležitostné noční můry.

Někdo s ním třásl, aby ho probudil. Ne - určitě ještě spí! Soukromí bylo na lodi nedotknutelné, nikdo nikdy nevstoupil do kabiny jiného člena posádky aniž by požádal o svolení ke vstupu. Pevněji zavřel oči, ale třesení pokračovalo.

"Doktore Floyde - prosím, vzbudte se! Potřebují vás na letové palubě!"

A nikdo mu neříkal doktore Floyde; nejformálnější oslovení jaké dostal za poslední týdny bylo pouze doktore. Co se stalo?

Neochotně otevřel oči. Byl ve své mrnavé kabině, mírně sevřen spací kuklou. To mu řekla jedna část jeho mysli; potom tedy proč se dívá na - Europu? Ještě byli miliony kilometrů daleko.

Bylo tam to povědomé sítkování, vzory trojúhelníků ttořených protínajícími se čarami. A jistě tohle byl sám Velký kanál - ne, to nebylo zcela správně. Nemohlo to být, jelikož byl stále ještě ve své malé kabině na palubě LEONOVA.

"Doktore Floyde!"

Zcela se probudil a uvědomil si, že jeho levá ruka plula jen několik centimetrů před jeho očima. Jak je to divné, že vzor čar přes dlan by klidně mohl být mapou Europy! Ale úsporná matka Příroda se vždy opakuje v tak obrovsky rozdílných měřítcích, jako víření mléka zamíchaného do kávy, proudy mraků cyklonové bouře, spirální ramena mlhovin.

"Promin, Maxi," řekl. "Co je za problém? Stalo se něco?"

"Nejspíš ano - ale ne s námi. TSIEN má potíže."

Kapitán, navigátor, hlavní technik byli připoutáni na svých místech na letové palubě, zbytek posádky kroužil úzkostlivě kolem vhodných držadel anebo sledoval monitory.

"Promin za probuzení, Heywoode," omluvila se Táňa stroze. "Takovéhle je situace. Před deseti minutami jsme dostali prioritu třídy jedna od Řízení mise. TSIEN je bez vzduchu. Stalo se to velmi náhle, uprostřed šifrované zprávy, několik sekund běžel zkomolený přenos - potom nic."

"Jejich maják?"

"Ten se taky ztratil. Nemůžeme zachytit nic."

"Fíha! Potom to je něco vážného. Velká porucha. Nějaké teorie?"

"Spousta - ale všechno dohady. Exploze, sesutí půdy, zemětřesení, kdo ví?"

"A možná se to nikdy nedovíme - pokud někdo jiný nepřistane na Europě - anebo učiníme blízký průlet a podíváme se."

Táňa zatřásla hlavou. "Neměme dostatečné delta vé. Nejblíže se můžeme dostat na padesát tisíc kilometrů. Moc by jsi z toho neviděl z té vzdálenosti."

"Potom tu není vůbec nic, co bychom mohli dělat."

"Ne zcela, Heywoode. Řízení mise má návrh. Chtěli by, abychom otáčeli dokola paraboliskou anténou, jen pro případ, že bychom zachytili nějaký slyby nouzový signál. Je to - jak to říkáte? - výstřel od boku, ale stojí za zkoušku. Co myslíš?"

Floydova reakce byla silně negativní.

"To bude znamenat přerušení našeho spojení se Zemí."

"Samozřejmě, ale to budeme muset udělat stejně, až poletíme kolem Jupiteru. A bude to trvat jen pár minut pro obnovení obvodu."

Floyd zůstal zticha. Návrh byl dokonale rozumný, nicméně se ho nejasně obával. Po několika sekundách přemítání si náhle uvědomil, proč byl tolik v opozici proti tomu nápadu.

Potíže DISCOVERY začaly, když velká parabola - komplex hlavní antény - ztratil své nasměrování na Zemi, z důvodů, které ani ted nebyly zcela jasné. Ale určitě v tom byl zapleten Hal a tady nebylo žádné nebezpečí, že by vyvstala podobná situace. Počítaše LEONOVA byly malé, autonomní jednotky. Nebyla tu žádné samostatná řídící inteligence. Přinejmenším žádná nelidská.

Rusové stále ještě čekali trpělivě na jeho odpověď.

"Souhlasím," řekl konečně. "Dejze Zemi vědět co uděláme a začněte naslouchat. Očekávám, že zkusíte všechny kmitočty VESMÍRNÉHO SOS?"

"Ano, jakmile vypracujeme Doplerovy korekce. Jak to jde, Sašo?"

"Dej mi ještě dvě minuty a bude mi automatické vyhledávání chodit. Jak dlouho bychom měli naslouchat?"

Kapitánka se nepatrně zarazila než dala odpověď. Floyd často obdivoval rozhodnost Táni Orlové a jednou jí to řekl: "Woody, velitel se může mýlit, ale nikdy nesmí být nejistý."

"Naslouchat padesát minut a deset hlásit zpět Zemi. Potom cyklus opakovat."

Nebylo nic vidět ani slyšet. Automatické obvody byly lepší na prosívání radiového šumu než jakékoliv lidské smysly. Nisméně Saša čas od času zapnul akustický monitor a řev Jupiterových radiačních pásem naplnil kabinu. Byl to zvuk jako rozbíjení vln na všech plážích Země, s občasným explozivním zapraskáním od superzahřmění blesků v Jupiterově atmosféře. Po lidských signálech nebyla ani stopa. A členové posádky, kteří nebyli ve službě jeden po druhém odplouvali v klidu pryč.

Zatímco čekal, učinil Floyd některé mentální kalkulace. Cokoliv se stalo TSIENU, bylo již dvě hodiny minulostí, jelikož zpráva byla předána ze Země.

Ale LEONOV by měl být schopen zachytit přímou zprávu po méně než minutovém zpoždění, takže Číňani měli dost daču získat zpátky vzduch. Jejich pokračující mlčení prozrazovalo nějakou katastrofickou závadu, a Floyd se přistihl, jak spřádá nekonečný scénář pohromy.

Padesát minut se zdálo být jako hodiny. Když uběhly, Saša překlopil anténí komplex zpět k Zemi a hlásil nezdar. Zatímco použil zbytek deseti minut aby poslal doplnující zprávy, podíval se tázavě na kapitánku.

"Stojí za to zkoušet to znovu?" řekl hlasem, který jasně vyjadřoval jeho vlastní pesimismus.

"Samozřejmě. Můžeme zkrátit vyhledávací čas - ale budeme naslouchat dél."

V celou hodinu byla velká parabola ještě jednou zaměřena na Europu. A téměř okamžitě automatický monitor začal blikat svým poplašným světlem. Saša sw vrhl na akustické zesílení a hlas Jupiteru naplnil kabinu. Položen na něm , jako šepot slyšitelný proti bouři byl mdlý, ale úplně nezaměnitelný zvuk lidské řeči. Bylo nemožné určit jazyk, ačkoliv Floyd se cítil jist z intonace a rytmu, že to není čínština, ale nějaká evropská řeč.

Saša si zkušeně hrál s jemným laděním a ovládáním šířky pásma, dokonce i v tomto prostředí. Když seto náhle vynořilo z pozadí Jupiteru, zdálo se Floydovi že snad nebdí, ale je chycen v nějakém fantastickém snu, Jeho kolegům to trvalo trochu déle než zareagovali, potom na něj zírali seshodným úžasem - a pomalu narůstajícím podezření.

Protože první rozeznatelná slova z Europy byla: "Doktore Floyde-doktore Floyde - doufám, že mě slyšíte."

11. L E D A V Z D U C H O P R Á Z D N O

"Kdo je to?" zašeptal někdo do sboru "pst". Floyd zvedl ruce v gestu nevědomosti - a, jak doufal, nevinnosti.

"... vím, že jste na palubě LEONOVA...možná nemám tolik času... míříím svou skafandrovou anténou tam, kde myslím..."

Signál zmizel na mučivé sekundy, potom se vrátil mnohem jasnější,

ačkoli nebyl znatelně hlasitější.

"...předejte tuto informaci Zemi. TSIEN zničen před třemi hodinami. Jsem jediný, kdo přežil. Používám své skafandrové radio - nemám ponětí, jetli má dostatečný dosah, ale je to jediná šance. Prosím, poslouchejte pozorně. NA EUROPĚ JE ŽIVOT. Opakuji: NA EUROPĚ JE ŽIVOT..."

Signál opět unikl. Následovalo omráčené ticho, které se nikdo nepokusil přerušit. Zatímco čekal, Floyd prohledávala zuřivě paměť. Nedokázal poznat ten hlas - mohl to být hlas kteréhokoliv na Západě vystudovaného Číňana. Pravděpodobně to byl někdo, koho potkal na vědecké konferenci, ale pokud se mluvčí neprozradí sám, nebude nikdy vědět...

"...brzy po místní půlnoci. Pumpovali jsme nepřetržitě a nádrže byly téměř do půli plné. Doktor Lee a já jsme vyšli ven, abychom zkontrolovali izolaci potrubí. TSIEN stojí - stál - asi třicet metrů od okraje Velkého kanálu. Hadice šly přímo do něj a dolů skrz led.

Doktore Floyde, doufám, že mě slyšíte. Mluví profesor Chang - setkali jsme se v roce '02 - konference IAU."

Náhle, absolutně, byly Floydovy myšlenky miliardu kilometrů daleko. Nejasně si vzpomenul na recepci po závěrečném zasedání IUA - Mezinárodní astronomické společnosti - posledního, kterého se Číňané zúčastnili před Druhou kulturní revolucí. A nyní si vybavil Changa velice zřetelně - malý, humorný astronom a exobiolog s dobrou zásobou vtipů. Teď nežertoval.

"...jako mohutné pruhy pruhy mořských chaluh, plazících se po povrchu. Lee běžel zpátky k lodi, aby přinesl kameru. Já jsem zůstal, abych pozoroval a hlásil rádiem. Tavěc se pohybovala pomalu, že jsem ji mohl snadno předběhnout. Byl jsem mnohem víc vzrušen než alarmován. Myslel jsem, že vím, co je to za druh stvoření - viděl jsem snímky kelpového lesa u Kalifornie - ale zcela jsem se mýlil.

"...mohl jsem říci, že to má potíže. Nemohlo to patrně přežít při teplotě stopadesát stupňů pod svým normálním prostředím. Zamrzalo to do pevné hmoty. Jak se pohybovalo vpřed, kousky se tříštily jako sklo. Ale stále to postupovalo k lodi. Černá přílivová vlna, celou dobu zpomalující.

"Byl jsem ještě tak překvapen, že jsem nedokázal myslet přímo a neuměl jsem si představit, co se to snaží udělat..."

"Je nějaký způsob jak mu zavolat zpátky?" zašeptal naléhavě Floyd.

"Ne - je příliš pozdě. Europa bude brzy za Jupiterem. Budeme muset čekat dokud nevyjde z jeho stínu."

"...lezlo nahoru po lodi, stavíc jakýsi ledový tunel, jak to postupovalo. Snad ho izoloval od zimi - způsobem podobným tomu, jakým se termité chrání před slunečním světlem svými malými chodbičkami z bláta.

"...tuny ledu na lodi. První se ulomily radiové antény. Potom jsem viděl, jak se přistávací vzpěry začínají ohýbat - vše v pomalém pohybu, jako ve snu.

"Dokud se loď nezačala kymácet, neuvědomoval jsem si, co se ta věc snaží udělat. A potom bylo příliš pozdě. Mohli jsme se bývali zachránit, jen kdybychom byli vypnuli ta světla.

"Snad je to fototropní, jeho biologický cyklus je spouštěn slunečním světlem, které sefiltruje přes led. Nebo to mohlo být přilákáno jako můra ke svíčce. Naše reflektory musely být mnohem zářivější než cokoli co Europa pozhala...

"Potom se loď rozlomila. Viděl jsem, jak setrup rozdělil, vytvořil se mrak sněhových vloček, jak zkondenzovala vlhkost. Všechna světla zhasla, až najedno, houpající se sem a tam nakabelu pár metrů nad zemí.

"Nevím, co se stalo ihned po tom. Další věc, kterou si pamatuji, že jsem stál pod světlem u vraku lodi s jemným popraškem čerstvého sněhu všude kolem mě. Viděl jsem v něm velice jasně své stopy. Musel jsem tam běžet. Snad uběhla jen minuta nebo dvě...

"Rostlina - ještě jsem si myslel, že je to rostlina - byla bez pohybu. Zajímalo mě, zda byla zničena. Dopadem se velké části - silné jako lidská paže - odštíply jako zlomené větvě.

"Potom sehlavní kmen začal znovu hýbat. Vytáhl se z trupu a počal se plazit ke mě. To bylo, když už jsem věděl, že ta věc je citlivá na světlo. Stál jsem okamžitě pod tisíciwattovou lampou, která se nyní přestala houpat.

"Představte si dub - ještě lépe banánovník s jeho četnými kmeny a kořeny - položený gravitací a snažící se sunout po zemi. Dostalo se to pět metrů od světla, potom se začalo rozprostírat dokud kolem mne neudělalo dokonalý kruh. Předpokládám, že to byla hranice jeho tolerance - bod, v kterém se fotopřitahování změnilo v odpuzování. Po tomhle se nepřihodilo nic několik minut. Divil jsem se, zda je to mrtvé - zmrzlo nakonec.

"Potom jsem uviděl velké pupeny, jak se tvořily na mnoha větvích. Bylo to jako sledovat zrychlený film s otevíráním květin. Popravdě jsem si myslel, žeto byly květiny - každá velká asi jako lidská hlava.

"Jemné, krásně zbarvené membrány se začaly rozvinovat. I potom mě napadlo, že nikdo - žádné věc - nemohla kdy vidět tyto barvy. Dříve neměli žádnou existenci, dokud jsme nepřinesli naše světla - naše osudové světla - na tento svět.

"Uponka, tyčinky, slaboučce se vlnící... Přecházel jsem přes tu živou zeď, která mně obklopovala, takže jsem přesně viděl, co se dělo. Ani tehdy, ani kdykoli jindy jsem necítil z tohoto stvoření nejmenší strach. Byl jsem si jistý , že to nebylo zlovolné, jestli to bylo vůbec vědomé.

"Byly tu kupy velkých květů v různých stádiích rozvíjení. Nyní mi připomínaly motýly, právě se vynořující z kukel - křídla pomačkaná, ještě slabá, Dostával jsem se blíž a blíž pravdě.

"Ale mrzly. Umíraly tak rychle, jak se vytvořily. Potom, jeden po druhém, odpadaly z rodičovských pupenů. Několik chvil se plácaly kolem jako ryby vyhozené na suchou zemi. Nakonec jsem si uvědomil, co jsou. Ty membrány nebyly okvětní plýtky, byly to ploutve nebo jejich ekvivalnty. Toto bylo volně plovoucí larvové stadium toho stvoření. Pravděpodobně tráví většinu svého života zakořeněné na dně moře, potom pošle tyto pohyblivé ratolesti k hledání nových uzemí. Právě jako korály v pozemských mořích.

"Poklekl jsem, abych se podíval blíže na jedno z malých stvoření. Krásné barvy teď bledly do jednotvárné hnědi. Některé z lístků-ploutví se ulomily, stávajíc se křehkými krovkami, jak mrzly. Ale ještě se to slabě hýbalo a jak jsem se přiblížil, snažilo se mi to vyhnout. Zajímalo mne, jak to zjistilo mou přítomnost.

"Potom jsem si všiml, že tyčinky - jak jsem je nazval - nesly všechny na svých konečcích jasně modré tečky. Vypadaly jako drobounké hvězdné safíry - anebo modré oči na povlaku ústřice - vnímající světlo, ale neschopné vytvořit skutečné obrazy. Jak jsem je pozoroval, jasná modř bledla, safíry se staly mrtvými, obyčejnými kameny...

"Doktore Floyde - nebo kdokolov mě poslouchá, nemám už více času. Jupiter brzy zablokuje můj signál. Ale už jsem téměř skončil.

"Věděl jsem, co musím potom udělat. Kabel k té tisíciwattové lampě visel téměř k zemi. Několikrát jsem s ním škubl a světlo zhaslo ve sprše jisker.

"Zajímalo mě, zda není příliš pozdě. Po několik minut se nic nedělo. Tak jsem přikročil ke zdi spletených větví kolem sebe a kopnul jsem do toho.

"Stvoření se začalo pomalu roztékat a couvat zpět do kanálu. Byla tu spousta světla, vše jsem viděl dokonale. Na obloze byl Ganymed a Kalisto - Jupiter byl mohutný tenký srpek - na noční obloze byla velká polární záře, na Jupiterově konci neonové trubice Io.

Nebylo vůbec potřeba, abych rozsvěcel své přilbové světlo.

"Následoval jsem to stvoření celou cestu spátky do vody, povzbuzujíc ho více kopanci, když zpomalilo, cítíc částečky ledu skřípající celou dobu pod mýma botama... Jak se to blížilo ke Kanálu, zdálo se, že to získávalo sílu a energii, jako kdybyb to vědělo, že se přibližuje k svému přirozenému domovu. Uvažoval jsem, jestli přežije zase k rašení.

"Zmizelo to skrz povrch, zanechávajíc několik posledních mrtvých larev na cizí zemi. Odkrytá voda zabublala na několik minut, dokud ji strup ochraného ledu nezaplomboval před vzduchoprázdnem nad ní. Potom jsem šel zpátky k lodi, abych viděl, jestli zbylo něco,co by se dalo zachránit - nechci o tom mluvit.

"Mám jenom dvě žádosti, doktore. Až budou taxonomové klasifikovat toto stvoření, doufám, že ho pojmenují po mě.

"A až další lod poletí domů, požádejte je, aby vzali naše kosti zpátky do Číny.

"Jupiter nás za několik minut přeruší. Kéž bych věděl, zda mě kdokoliv přijímal. Stejně budu tuto zprávu opakovat až budeme opět v přímce dohledu, jestliže životní podpůrný systém mého skafandru vydrží tak dlouho.

"Mluví profesor Chang na Europě, hlásící zničení kosmické lodi TSIEN. Přistáli jsme u Velkého kanálu a sestavili naše pumpy na okraji ledu..."

Signál příkře umlk, na chvilku se vrátil,potom úplně zmizel pod úrovní šumu. Ačkoli LEONOV opět naslouchal na stejném kmitočtu, neobjevila se již žádná zpráva od profesora Changa.

/ pokračování v příštím čísle/